

Continue verduurzaming van agroproducten

Eindrapportage projecten Continuous Improvement of Sustainability in Dutch Food chains (2016) and Continuous improvement of Sustainability in Dutch agro-products chains (2017-18)

Boone, K., T. Ponsioen, M. Dolman, E. Georgiev, R. Helmes, F. de Ruijter, B. de Vos, S. de Vries, 2019. *Continue verduurzaming van agroproducten; Eindrapportage projecten Continuous Improvement of Sustainability in Dutch Food chains (2016) and Continuous improvement of Sustainability in Dutch agro-products chains (2017-18)*. Wageningen, Wageningen Economic Research, Rapport 2019-036. 50 blz.; 8 fig.; 3 tab.; 16 ref.

Dit rapport is gratis te downloaden op <https://doi.org/10.18174/474087> of op www.wur.nl/economic-research (onder Wageningen Economic Research publicaties).

© 2019 Wageningen Economic Research
Postbus 29703, 2502 LS Den Haag, T 070 335 83 30, E communications.ssg@wur.nl,
www.wur.nl/economic-research. Wageningen Economic Research is onderdeel van Wageningen University & Research.

Wageningen Economic Research hanteert voor haar rapporten een Creative Commons Naamsvermelding 3.0 Nederland licentie.

© Wageningen Economic Research, onderdeel van Stichting Wageningen Research, 2019

De gebruiker mag het werk kopiëren, verspreiden en doorgeven en afgeleide werken maken. Materiaal van derden waarvan in het werk gebruik is gemaakt en waarop intellectuele eigendomsrechten berusten, mogen niet zonder voorafgaande toestemming van derden gebruikt worden. De gebruiker dient bij het werk de door de maker of de licentiegever aangegeven naam te vermelden, maar niet zodanig dat de indruk gewekt wordt dat zij daarmee instemmen met het werk van de gebruiker of het gebruik van het werk. De gebruiker mag het werk niet voor commerciële doeleinden gebruiken.

Wageningen Economic Research aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Wageningen Economic Research is ISO 9001:2008 gecertificeerd.

Wageningen Economic Research Rapport 2019-036 | Projectcodes 22822 00177 en 22822 00199

Fotografie: Shutterstock

Inhoud

Woord vooraf	5	3.6 Productcategorieën	22
Samenvatting.....	7	3.7 Activiteit A - Hotspots/ambitie	23
Summary	10	3.8 Activiteit B - Tools.....	25
1. Aanleiding en doel	14	3.9 Activiteit D - Aanpassen indicatoren.....	25
1.1 Marktvraag duurzame producten	14	3.10 Activiteit H - Verbeteropties.....	27
1.2 Integraal kader ontbreekt	14	3.11 Activiteit G - Uitzetten toolkits/pilots.....	28
1.3 Belang harmonisatie	14	3.12 Activiteit E - Aanpassing catering en horeca	36
1.4 Doel project.....	15	3.13 Activiteit C - Integratie in wereldwijde TSC-systeem	36
1.5 Leeswijzer	15	3.14 Activiteit I - Projectmanagement en communicatie.....	36
2. The Sustainability Consortium	17	3.15 Activiteit F - Meten op nationaal niveau	39
2.1 Wat is The Sustainability Consortium (TSC)?	17	4. Spin-offs	41
2.2 Instrument van TSC.....	17	4.1 Methodiek verbeteropties	41
2.3 Werkwijze van TSC.....	17	4.2 Horti-footprintmethodiek.....	41
2.4 Wereldwijde harmonisatie.....	18	4.3 Criteria duurzaam inkopen catering	41
2.5 Voortbouwen op bestaande duurzaamheids-meetinitiatieven.....	18	4.4 Question Mark	41
2.6 Verbeteropties en toolkits	19	4.5 Vervolgproject.....	41
2.7 Ondersteunende software	19	5. Conclusies en aanbevelingen	43
3. Toepassen van de TSC-toolkits in de Nederlandse situatie	21	5.1 Conclusies	43
3.1 Toepassing wereldwijd	21	5.2 Aanbevelingen.....	44
3.2 Toepassing Nederland	21	Literatuur en websites.....	47
3.3 Alliantie Verduurzaming Voedsel	21	Bijlage 1 Een KPI uit de TSC-vragenlijst voor koffie	48
3.4 Projectpartners	21		
3.5 Projectactiviteiten.....	22		

Woord vooraf

Retailers, cateraars en groothandelaren hebben een belangrijke rol in het verduurzamen van productketens, omdat zij grote invloed kunnen uitoefenen op een groot aantal producenten van consumentenproducten bijvoorbeeld via hun inkoopbeleid. Echter, ze staan daarbij voor een grote uitdaging vanwege het grote aantal verschillende duurzaamheidsinitiatieven, waarbij elk initiatief zich vaak weer richt op een ander product en/of duurzaamheidsthema.

In dit project staat de ontwikkeling en implementatie van een internationaal geharmoniseerd en integraal systeem voor continue verduurzaming van productketens bij Nederlandse bedrijven centraal. Het systeem is ontwikkeld door The Sustainability Consortium (TSC), een samenwerkingsverband van Arizona State University, University of Arkansas en Wageningen University & Research en wordt inmiddels gebruikt door een groot aantal bedrijven wereldwijd.

Het project is mede gefinancierd door de Topsector Agro & Food en de Topsector Tuinbouw & Uitgangsmaterialen. Wij zijn hen daarvoor zeer dankbaar, mede als de private financiers: Alliantie Verduurzaming Voedsel (AVV is een samenwerking tussen alle sectororganisaties uit de Nederlandse voedingsketens LTO, FNLI, KHN, Veneca, CBL en Nevedi), Superunie, Aldi Nederland, Sligro, Groenten Fruit Huis, Flora Holland, Benefits of Nature, Albron, Elanco, PRé Consultants, Unilever en Grodan. De stuurgroep bestond

uit: Floor Uitterhoeve en Tim Lohmann (beiden voormalig FNLI), Erwin Maathuis (Ministerie LNV), Marieke Doolaard (CBL), Anniek Mauser (Unilever), Stefanie Wienhoven (Grodan), Inge van Disseldorp (Sligro), Ineke Sniijders (Albron), Eline Poels en Cindy Verhoeven (Superunie), Gijs Kok en Piet Briët (Flora Holland), Henri Potze en Rick van der Linden (Benefits of Nature), Eric Mieras en Anne Gaasbeek (PRé Consultants), Sarah de Beurs en Ronald Baars (Aldi, 2016), Rolf Poelstra (Elanco, 2016). Wij danken hen met name voor de prettige en constructieve wijze waarop zij het onderzoek begeleid hebben.

Prof.dr.ir. J.G.A.J. (Jack) van der Vorst
General Director Social Sciences Group (SSG)
Wageningen University & Research

Samenvatting

S.1 Aanleiding en doel

Retailers, cateraars en groothandelaren (hierna gezamenlijk afnemers genoemd) spelen een belangrijke rol in het stimuleren van de marktvraag naar duurzame producten. Vanwege een diversiteit aan duurzaamheidsinitiatieven, die vaak specifiek zijn voor een beperkt aantal producten, duurzaamheidsthema's en/of regio's, is er behoefte aan een wereldwijd geharmoniseerd monitoringsysteem om consistent, efficiënt en integraal continue verduurzaming te stimuleren.

The Sustainability Consortium (TSC) heeft een dergelijk systeem ontwikkeld dat door een groot aantal bedrijven wereldwijd toegepast wordt. In Nederland willen bedrijven ook weten hoe geschikt het systeem is voor hun situatie. Het doel van dit project is daarom het verder ontwikkelen en implementeren van het TSC-systeem in Nederland om zo de duurzaamheidsprofielen van een groot aantal leveranciers inzichtelijk te maken en op basis daarvan een dialoog tussen leverancier en afnemer over de juiste verbetermaatregelen te ondersteunen. Daarmee willen we bijdragen aan het verduurzamen van agroproducten die in Nederland worden geconsumeerd.

The Sustainability Consortium

The Sustainability Consortium (TSC) is een wereldwijde non-profitorganisatie waarin bijna honderd bedrijven, ngo's en onderzoeksinstituten samenwerken. Grote multinationals uit alle onderdelen van de keten zoals Bayer, BASF, Unilever, Pepsico, Marks & Spencer en Walmart vormen de grootste groep leden. Verder zijn ngo's als Wereld Natuurfonds en World Resource Institute lid. De coördinatie wordt door drie onderzoeksinstituten gedaan: Arizona State University, University of Arkansas en Wageningen University & Research.

TSC heeft vragenlijsten met indicatoren opgesteld voor 113 verschillende productcategorieën waaronder meer dan 50 verschillende voedselcategorieën om de duurzaamheidsprestaties van de leveranciers en hun ketenpartners te monitoren. Voorbeelden van indicatoren zijn de hoeveelheid broeikasgasemissie en inputgebruik per kg product, percentage recycling en voedselverliezen en verschillende niveaus van verduurzamingsmaatregelen. Bij de ontwikkeling van de indicatoren is zo veel mogelijk rekening gehouden met bestaande duurzaamheidsinitiatieven, zoals certificering, waar in de vragenlijsten naar wordt gerefereerd. De vragenlijsten bevatten maximaal 15 indicatoren en behandelen alleen de hotspots (meest relevante knelpunten) per productcategorie. Ze zijn wereldwijd geharmoniseerd, dus alle afnemers die gebruikmaken van TSC sturen dezelfde vragen naar hun leveranciers, zodat de leveranciers één vragenlijst invullen voor meerdere afnemers. Soms zijn door de wereldwijde harmonisatie een aantal indicatoren niet relevant of een aantal hotspots ontbreken in specifieke situaties, maar in de meeste gevallen werkt het systeem effectiever en efficiënter dan het hanteren van een groot aantal regio-, product-, bedrijfs- en thema-specifieke systemen.

De vragenlijsten worden aangeboden in zogenaamde toolkits met uitgebreide instructies, relevante achtergrondinformatie en referenties. Verder bevatten de toolkits een aantal suggesties voor verduurzaming. De toolkits zijn naast 'science-based' ook 'stakeholder-informed' (een brede groep stakeholders is betrokken bij de ontwikkeling). Het invullen van de vragenlijsten kan via online software dat voortdurend in ontwikkeling is voor het gemak van de gebruiker en het genereren van benchmarkrapporten.

S.2 Toepassen van de TSC-toolkits in de Nederlandse situatie

Superunie, Aldi Nederland, Sligro en Albron hebben één of meerdere jaren vragenlijsten uitgestuurd naar hun leveranciers. Daarnaast hebben de Vereniging van Bakkerij en Zoetwaren (VBZ) en de Nederlandse Vereniging voor de Bakker (NVB) en een aantal van hun leden, en Dr Oetker, PepsiCo en Peijnenburg via het FNLI geparticipeerd in een pilot voor het ontwikkelen en invullen van een vragenlijst voor graanproducten. In totaal zijn er van 15 productcategorieën, 56 leveranciers gevraagd om de vragenlijsten in te vullen (waarbij slechts 1 leverancier niet mee heeft gewerkt). Doordat een aantal grote leveranciers in het onderzoek waren betrokken, werd een groot deel (vaak meer dan 50%) van de totale consumptiemarkt voor meerdere productcategorieën in Nederland afgedekt.

S.3 Onderzoeksmethode

Naast het verder ontwikkelen van de indicatoren en de instructies van de vragenlijsten, het onderzoeken van links met de relevante duurzaamheidsinitiatieven en het implementeren bij de bedrijven, is er een gedetailleerde inventarisatie gemaakt van relevante verbeteropties voor de productcategorieën. Daarnaast is onderzocht of de antwoorden op de vragenlijsten gebruikt kunnen worden om een schatting te maken van de duurzaamheidsprestaties voor Nederland als geheel voor de betreffende productcategorie. De conclusies van het onderzoek zijn besproken met de onderzoekpartners van TSC, zodat ze worden geïntegreerd in het wereldwijde TSC-systeem.

S.4 Resultaten en conclusies

De TSC-toolkits zijn op succesvolle wijze in de Nederlandse context geïmplementeerd. De meeste leveranciers stonden positief tegenover de benadering (korte, geharmoniseerde vragenlijsten en een flexibele benadering rond verbeteringen die aansluit op de eigen prioriteiten en mogelijkheden) en de inhoud (hotspots en indicatoren). De gesprekken tussen de ketenpartners werden door bijna alle partijen als heel leerzaam en zinvol gezien. Bij productcategorieën die geproduceerd worden in lange ketens en waarbij de primaire productie buiten Nederland plaatsvindt, konden veel bedrijven niet alle vragen beantwoorden. In het algemeen vonden de bedrijven indicatoren rond impact op boerderijniveau uitdagend en als nog geen informatie beschikbaar was, tijdrovend. Toch is de projectdoelstelling rond het inzichtelijk maken van duurzaamheidsprofielen geslaagd, evenals het op basis daarvan

ondersteunen van een dialoog tussen leverancier en afnemer over de juiste verbetermaatregelen.

Belangrijkste resultaten

- Duurzaamheid staat prominenter op de agenda van bedrijven.
- Er is meer inzicht verkregen in de duurzaamheidscores van de producten.
- Er is een betere interne en externe afstemming en coördinatie rond duurzaamheid bewerkstelligd.

Deze procesmatige verbeteringen hebben op korte termijn en naar verwachting ook op de lange termijn een positief effect op de duurzaamheid van producten. De deelnemende bedrijven hebben daarnaast een groot aantal technische duurzaamheidsmaatregelen genomen op de korte termijn, zoals efficiënter energiegebruik, het overgaan naar duurzamere verpakkingen, milieu-impactmetingen, het implementeren van certificering, het verbeteren van de transparantie en communicatie. Een deel daarvan is rechtstreeks het gevolg van het project. In andere gevallen heeft het project zijdelings een rol gespeeld en in sommige gevallen zouden maatregelen misschien ook doorgevoerd zijn als het project niet was uitgevoerd. In ketens waarbij bijna alle leveranciers al met een geavanceerd duurzaamheidsmeetsysteem werken (zoals in de Nederlandse zuivelsector), is de toegevoegde waarde van het TSC-systeem minder groot.

S.5 Aanbevelingen

- Betrek ketenpartijen intensiever: in gevallen waarbij de directe leverancier beperkte informatie heeft over duurzaamheid product (bijvoorbeeld omdat hij alleen handelsfunctie vervult), is het verstandig om producenten verder stroomopwaarts in de keten bij het project intensiever te betrekken. Een driegesprek tussen afnemers, handelaren en producenten werkt constructiever dan indirecte contacten.
- Communiceer resultaten beter: er is behoefte aan een manier voor zowel leveranciers als afnemers om resultaten van implementatie met stakeholders (ketenpartners, overheden, ngo's, consumenten) te communiceren.
- Continue verbetering en integratie in staande organisatie: in het project zijn leveranciers eenmalig bevraagd maar blijf dit periodiek doen en integreer dit zo veel mogelijk in het normale inkoopproces.
- Implementeer een set van inhoudelijke verbeteringen van de toolkits voor het wereldwijde TSC-systeem.

-
- Ontwikkel software die leveranciers ook kunnen gebruiken voor hun dataverzameling verder stroomopwaarts in de keten
 - Schaal de toepassing op: in het project is al op een behoorlijke grote schaal gewerkt, maar met een beperkt aantal producten en afnemers; het voordeel van het TSC-systeem wordt echter naar verwachting nog groter bij grootschaligere toepassing.
 - Laat de overheid een belangrijke aanjagende rol vervullen door continue verduurzaming beter te integreren in hun eigen inkoopcriteria.

S.6 Spin-offs

Het project heeft tot twee spin-offprojecten geleid: Sustainability assessment of improvement opportunities for Agri-food chains waarin is onderzocht hoe verbeteropties beter onderbouwd kunnen worden (gefinancierd door het Top Instituut Food & Nutrition) en Horti-footprintmethodiek (ontwikkeling LCA-standaard voor tuinbouwproducten, gefinancierd door onder andere Topinstituut Tuinbouw & Uitgangsmaterialen). Verder is TSC opgenomen in de voorlopige criteria duurzaam inkopen catering van de Nederlandse overheid en heeft Question Mark, die een app op de markt heeft gebracht waarmee consumenten duurzaamheid van producten kunnen meten, besloten om hiervoor de TSC-methodiek te gebruiken.

Summary

S.1 Background and purpose

Retailers, caterers and wholesalers have an important role to play in stimulating market demand for more sustainable products. With these parties there is a strong concentration of market demand (large market share), which enables them to exert a significant influence on a large number of product chains. However, they face the challenge of working with a variety of sustainability initiatives, which are often specific to a limited number of products and/or sustainability themes. A framework is therefore lacking to stimulate consistent, efficient and integral continuous sustainability. Various companies have developed separate questionnaires to request sustainability information from their suppliers. This means that suppliers are faced with different questionnaires and demands from their customers. So, there is a need for a globally harmonised monitoring system for sustainability measurement of consumer products.

The Sustainability Consortium (TSC) has developed such a system which is used by a large number of companies worldwide. In the Netherlands there is also interest from companies that want to know how suitable the system is for their situation. The aim of this project is therefore the further development and implementation of the TSC system in the Netherlands in order to provide insight into the sustainability profiles of a large number of suppliers and on this basis to support a dialogue between the supplier and the customer about the correct improvement measures. With this we want to contribute to the sustainability of agro-products that are consumed in the Netherlands.

The Sustainability Consortium

The Sustainability Consortium (TSC) is a global non-profit organisation in which nearly a hundred companies, NGOs and research institutions work together. Large multinationals from all parts of the chain such as Bayer, BASF, Unilever, Pepsico, Marks & Spencer and Walmart are the largest group of members. NGOs such as World Wildlife Fund and World Resource Institute are also members. The organisation is coordinated by three research institutions: Arizona State University, University of Arkansas and Wageningen University & Research.

TSC has developed questionnaires with indicators for 113 different product categories including more than 50 different food categories to monitor the sustainability performance of the suppliers and their chain partners. Examples of indicators are the amount of greenhouse gas emissions and input use per kg of product, percentage of recycling and food losses and different levels of sustainability measures. In the development of the indicators, existing sustainability initiatives such as certification were taken into account as far as possible, as referred to in the questionnaires. The questionnaires contain a maximum of 15 indicators and only deal with the hotspots (most relevant bottlenecks) per product category. They have been harmonised worldwide, so all buyers who use TSC send the same questions to their suppliers, so that the suppliers fill out one questionnaire for several customers. Sometimes, due to global harmonisation, a number of indicators are not relevant or a number of hotspots are missing in specific situations, but in most cases the system works more effectively and efficiently than using a large number of region, product, company and theme specific systems.

The questionnaires are offered in so-called toolkits with extensive instructions, relevant background information and references. Furthermore, the toolkits contain a number of suggestions for sustainability. In addition to 'science-based', the toolkits are also 'stakeholder-informed' (a broad group of stakeholders is involved in the development). Completing the questionnaires can be done via online software that is constantly being developed for the convenience of the user and the generation of benchmark reports.

S.2 Application of the TSC toolkits in the Dutch situation

Superunie, Aldi Nederland, Sligro and Albron have sent questionnaires to their suppliers for one or more years. In addition, the Association of Bakery and Confectionery (VBZ) and the Dutch Association for the Bakery (NVB) and a number of their members, and Dr Oetker, PepsiCo and Peijnenburg through the FNLI participated in a pilot for the development and completion of a questionnaire for cereal products. A total of 15 product categories, 56 suppliers were asked to complete the questionnaires (only 1 supplier did not cooperate). Because a number of large suppliers were involved in the research, a large part (often more than 50%) of the total consumer market was covered for several product categories in the Netherlands.

S.3 Research method

In addition to the further development of the indicators and the instructions from the questionnaires, the investigation of links with the relevant sustainability initiatives and the implementation at the companies, a detailed inventory was made of relevant improvement options for the product categories. In addition, it was investigated whether the answers to the questionnaires could be used to estimate the sustainability performance for the Netherlands as a whole for the relevant product category. The conclusions of the study were discussed with TSC's research partners, so that they are integrated into the global TSC system.

S.4 Results and conclusions

The TSC toolkits have been implemented in the Dutch context in a successful manner. Most suppliers were positive about the approach (short, harmonised questionnaires and a flexible approach to improvements in line with their own priorities and possibilities) and content (hotspots and indicators). The discussions between the chain partners were seen as very informative and useful by almost all parties. In a number of cases, a specific product was chosen within a product category, so that the workload for the suppliers was limited (as in the cases of wheat bread, tomato soup and orange juice, for example). In other cases a wider group of products (such as grapes, fries and beef) was chosen, but it became clear that the same method can also be applied to other products within the category, so that it works on product category instead of all variants of a product. This way the sustainability of an important part of the Dutch food consumption can be worked on in an efficient manner. For product categories that are produced in long chains and where the

primary production takes place outside the Netherlands, many companies could not answer all the questions. In general, the companies found indicators of farm-level impact challenging and if no information was available, it was time-consuming. Nevertheless, the project objective of making sustainability profiles transparent and on the basis of that supporting dialogue between supplier and customer on the correct improvement measures has been successful.

The most important results of the project are that:

- sustainability has become more prominent on the company's agenda,
- more insight has been obtained into the sustainability performance of the products and
- better internal and external coordination on sustainability has been achieved.

These are all effects that have a positive effect on the sustainability of products in the short term and are expected to have a positive effect in the long term. The participating companies have taken a large number of (technical) sustainability measures in the short term, such as improving energy efficiency, moving to more sustainable packaging, measuring environmental impact, implementing certification, improving transparency and communication, etc., and have the intention to continuously improve sustainability in the longer term. Part of this is directly due to the project. In other cases, the project has played a sideways role and in some cases measures might also have been implemented if the project had not been implemented. In chains where almost all suppliers already work with an advanced sustainability measurement system (such as in the Dutch dairy sector), the added value of the TSC system is less.

S.5 Recommendations for follow-up

The following improvements in the application of the system could help to achieve even more impact:

- More intensive involvement of chain parties upstream: in cases where the direct supplier has limited sustainability information about the product (for example because it only trades the product), it is wise to involve parties further upstream in the chain in the project more intensively. A three-way conversation between customers, traders and producers works more constructively than indirect contacts.

-
- Better communication results: there is a need for a way for both suppliers and customers to communicate results of implementation with stakeholders (chain partners, governments, NGOs, consumers).
 - Continuous improvement and integration into a standing organisation: suppliers were asked to fill in the questionnaire only once in the project, but it is advisable to keep doing this periodically and integrate as much as possible in the normal purchasing process.
 - A set of substantive improvements to the toolkits for the global TSC system.
 - Development of software that suppliers can also use for their data collection further upstream in the chain.
 - Upscaling application: the project has already been used on a fairly large scale, but with a limited number of products and customers; however, the advantage of the TSC system is expected to be even greater with larger-scale applications.
 - Government use: government can play an important role in boosting sustainability through their own procurement criteria.

S.6 Spin-offs

The project has led to two spin-off projects: Sustainability assessment of improvement opportunities for Agri-food chains in which the improvement options are better substantiated (funded by the Top Institute Food & Nutrition) and Horti-footprint methodology (development LCA standard for horticultural products, financed by, among others, Topinstituut Tuinbouw & Uitgangsmaterialen). Furthermore, TSC is included in the provisional criteria for sustainable procurement of catering from the Dutch government and Question Mark has put an app on the market with which consumers can measure the sustainability of products, decided to use the TSC method.

Aanleiding en
doel

1

Aanleiding en doel

1.1 Marktvraag duurzame producten

Er bestaat een brede consensus over de noodzaak om agrofoodketens van in Nederland geconsumeerd voedsel te verduurzamen. Vaak zijn de oplossingen technisch voorhanden om de productie te verduurzamen maar ontbreekt een sterke marktvraag naar duurzamere producten. Partijen aan het eind van de keten zoals retailers, cateraars en groothandel (hierna gezamenlijk als afnemers aangeduid) kunnen daarin een belangrijke rol spelen omdat hier vaak een sterke concentratie is van de marktvraag (bedrijven met groot marktaandeel) en deze partijen daardoor veel invloed kunnen uitoefenen. Bovendien hebben deze organisaties (en hun inkopers) vaak meer kennis en middelen tot hun beschikking dan de gemiddelde consument om met de vele facetten en complexiteit van duurzaamheid op een juiste manier om te gaan. De uitdaging is echter om op een efficiënte manier transparantie te creëren over de duurzaamheid van alle duizenden verschillende producten die deze afnemers inkopen.

1.2 Integraal kader ontbreekt

Er bestaan honderden duurzaamheidsinitiatieven maar die zijn vaak specifiek ontwikkeld voor een bepaalde productcategorie, zoals bijvoorbeeld voor palmolie (RSPO), en niet voor alle productcategorieën zijn (goede) instrumenten (meetinstrumenten, duurzaamheidsclaims zoals certificaten) beschikbaar. De instrumenten die er zijn, betreffen vaak slechts een deel van de relevante duurzaamheidsthema's (bijvoorbeeld alleen dierwelzijn, sociale of bepaalde milieuaspecten). Omdat een integraal kader ontbreekt, bestaat het risico dat suboptimale beslissingen genomen worden waarbij bijvoorbeeld wel iets beter op dierwelzijn gescoord kan worden maar dit ten koste gaat van een toegenomen milieu-impact. Soms zijn de instrumenten slechts regionaal

beschikbaar zoals bijvoorbeeld een specifiek Nederlands systeem als Beter Leven Keurmerk dat niet voor import gebruikt kan worden.

Omdat er geen onderlinge afstemming is tussen de verschillende systemen over de te gebruiken methoden, zijn afnemers genoodzaakt met een lappendeken van systemen te werken die onderling niet consistent zijn en onvolledig qua producten, thema's en regio's. Daar komt nog bij dat de systemen meestal alleen een minimumniveau aan duurzaamheid vragen, waardoor ze bedrijven niet stimuleren tot continue verbetering. Als het certificaat al is behaald, is er immers geen prikkel meer om het nog beter te doen. Verder geven bovenstaande instrumenten alleen een duurzaamheidsaanduiding voor producten die gecertificeerd zijn, maar is geen duurzaamheidsinformatie beschikbaar voor alle andere producten. Omdat de meeste producten niet gecertificeerd zijn (slechts 11% heeft een betrouwbaar duurzaamheidslabel; zie Logatcheva et al., 2018), betekent dit dat voor de meerderheid van de producten geen duurzaamheidsinformatie beschikbaar is.

1.3 Belang harmonisatie

Door bovenstaande problematiek zijn diverse afnemers (Bidfood, IKEA, Sainsbury's, Casino, Rewe) gestart met het uitsturen van zelf ontwikkelde vragenlijsten om meer inzicht te krijgen in de duurzaamheid van hun leveranciers. Vaak is echter beperkte capaciteit en expertise aanwezig om de juiste thema's en vragen vast te stellen. Daardoor is de kwaliteit van deze vragenlijsten niet altijd optimaal en zijn de lijsten vaak lang om maar zeker te zijn dat alle relevante aspecten zijn meegenomen. Daarnaast ontwikkelt elke afnemer zijn eigen vragenlijst, waardoor leveranciers die aan meerdere afnemers leveren, geconfronteerd worden met vele verschillende vragenlijsten. Dit betekent een hoge administratieve last en bovendien minder stimulans om beter te scoren op een bepaalde indicator omdat dat maar door 1 (of een deel) van de vele afnemers wordt gemeten en gewaardeerd.

1.4 Doel project

Samengevat is het dus een grote uitdaging voor afnemers om over al hun duizenden producten heen, op een integrale, consistente en voor alle ketenpartijen efficiënte manier te werken aan verduurzaming van hun assortiment, terwijl deze partijen juist wel een cruciale rol kunnen spelen in het verduurzamingsproces. Het doel van dit project is daarom het doorontwikkelen en implementeren van een het wereldwijd geharmoniseerd TSC-monitoringsysteem voor duurzaamheidsmeting van agroproducten in Nederland. Het systeem van de The Sustainability Consortium (TSC) wordt geschikt gemaakt voor het op een consistente manier werken aan continue verbetering van een brede set van agroproducten in Nederland. Het systeem wordt verder aangescherpt op basis van de toepassing met een groot aantal Nederlandse bedrijven en draagt via deze toepassing bij aan de verduurzaming van een breed scala van Nederlandse agroproducten.

1.5 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt eerst het wereldwijd TSC-systeem geïntroduceerd. De verschillende onderdelen worden beschreven en er wordt aangegeven waarom het systeem op deze manier is ontworpen. Hoofdstuk 3 beschrijft de implementatie van het systeem in Nederland: Welke aanpassingen zijn voor toepassing in Nederland gemaakt aan het systeem, welke partijen waren bij de implementatie betrokken etc.? De verschillende projectactiviteiten worden beschreven en er wordt aangegeven wat ze opgeleverd hebben. Hoofdstuk 4 beschrijft een aantal spin-offs die het project heeft opgeleverd zoals een aantal vervolprojecten en nieuwe toepassingen. Het rapport wordt afgesloten met conclusies en aanbevelingen (hoofdstuk 5).

The Sustainability Consortium

2

The Sustainability Consortium

2.1 Wat is The Sustainability Consortium (TSC)?

The Sustainability Consortium (TSC) is een wereldwijde non-profitorganisatie waarin bijna honderd bedrijven, ngo's en onderzoeksinstituten samenwerken. Grote multinationals uit alle onderdelen van de keten zoals Bayer, BASF, Unilever, Pepsico, Marks & Spencer en Walmart vormen de grootste groep leden. Verder zijn ngo's als Wereld Natuurfonds en World Resource Institute lid. De coördinatie wordt door 3 universiteiten gedaan: Arizona State University, University of Arkansas en Wageningen University & Research.

2.2 Instrument van TSC

Om de in hoofdstuk 1 beschreven problematiek op te lossen, heeft TSC een wereldwijde geharmoniseerd duurzaamheidsmeetsysteem ontwikkeld dat inmiddels door duizenden bedrijven over heel de wereld wordt toegepast. Er zijn vragenlijsten opgesteld voor 113 verschillende productcategorieën waaronder meer dan 50 verschillende voedselcategorieën. Op die manier is een one-stop-shopmethode ontwikkeld waardoor op een consistente en integrale manier aan verduurzaming (milieu, sociaal, dierwelzijn) gewerkt kan worden over het hele assortiment. TSC werkt met een set van duurzaamheidsindicatoren (vragenlijsten) waarop producten zo veel mogelijk op een continuüm worden gescoord (bijvoorbeeld de hoeveelheid broeikasgasemissie en inputgebruik per kg product, percentage recycling of voedselverliezen) waardoor continue verbetering wordt gestimuleerd in plaats van het eenmalig garanderen van een minimumniveau, zoals bij de meeste certificeringssystemen. In Bijlage 1 staat een KPI uit de vragenlijst van koffie ter illustratie uitgelicht.¹

¹ Een voorbeeld van een complete vragenlijst is hier te vinden: <https://www.sustainabilityconsortium.org/downloads/coffee-product-sustainability-toolkit-supply-chain-diagram/>

Bij het opstellen van de indicatoren hanteert TSC een aantal criteria zoals zo veel mogelijk impact meten met kwantitatieve indicatoren (zoals hoeveelheid emissies, inputefficiëntie, percentages recycling/verliezen) in plaats van activiteiten/maatregelen met kwalitatieve indicatoren (zoals het doorvoeren van specifieke energiebesparende maatregelen, het hebben van een strategie/doelstellingen etc.). Het moet echter wel haalbaar zijn voor de leveranciers om impactgegevens te leveren. Met andere woorden, de gevraagde gegevens moeten tegen redelijke kosten te meten en te verzamelen zijn. De indicator moet ook wereldwijd beschikbaar, relevant en vergelijkbaar zijn, dus er wordt bijvoorbeeld niet gevraagd naar cijfers die alleen te berekenen zijn met een tool die alleen in een bepaald land beschikbaar is. De indicator moet ook zo zijn opgesteld dat er differentiatie te meten is tussen leveranciers, dus dat niet de overgrote meerderheid op hetzelfde niveau scoort, maar dat duidelijk wordt welke leveranciers achterop lopen en welke voorop.

2.3 Werkwijze van TSC

Om het invullen van de vragenlijsten zo efficiënt mogelijk te laten verlopen is bij elke productcategorie gestart met een wetenschappelijke duurzaamheidsanalyse van de hele levenscyclus van een product (van de productie van de zaden of veevoer tot het gebruik door de consument en hergebruiken van afval) voor de belangrijkste productiesystemen wereldwijd. Op basis daarvan zijn de belangrijkste duurzaamheid thema's en knelpunten (zogenaamde hotspots) over de hele keten in beeld gebracht. Alleen over die hotspots worden vragen gesteld aan leveranciers waardoor de invullast voor hen wordt geminimaliseerd maar ook de tijd voor verwerking en interpretatie door afnemers wordt beperkt). Bijvoorbeeld als het product niet wordt geproduceerd in landen met groot risico op kinderarbeid worden daar geen vragen over gesteld. Een ander voorbeeld is dat als bijna alle broeikasgasemissie in de levenscyclus van een product wordt veroorzaakt op

boerderijniveau en maar enkele procenten door transport, verpakking, retail/catering, consumptie en afvalverwerking, wordt alleen een vraag gesteld over broeikasgasemissie op boerderijniveau. Op deze manier is TSC in staat om het aantal vragen per productcategorie te beperken tot maximaal 15.

Nog een manier om het proces zo efficiënt mogelijk te laten verlopen, is dat de vragen op productcategorieniveau moeten worden beantwoord en niet voor alle mogelijke varianten van een product afzonderlijk. Een gemiddelde retailer heeft immers vaak tienduizenden productvarianten in het schap staan. Zo is er één vragenlijst voor koffie en geen afzonderlijke lijsten voor alle mogelijke varianten (cups, pads, volumes etc.). Wel is het bij veel vragen mogelijk om aan te geven voor welk percentage van de totale productie een bepaalde voorwaarde geldt zodat bijvoorbeeld inzichtelijk gemaakt kan worden dat een deel van de productie fair trade gecertificeerd is of de recyclebaarheid van de verpakking verschilt voor de verschillende verpakkingsvarianten van een product.

Bovenstaande efficiencymaatregelen hebben ook nadelen. Het kan zijn dat toevallig in de eigen keten een bepaald duurzaamheidsthema toch een kleine rol speelt, terwijl er geen vragen over gesteld zijn. Omdat de antwoorden op productcategorie worden gegeven, hoeven niet alle antwoorden volledig van toepassing te zijn voor alle varianten van een product. Dit maakte het lastiger om productvariant niveau te communiceren naar de eigen afnemer of consument. Overigens is het wel mogelijk om de vragenlijsten voor verschillende productvarianten uit te zetten. Bij toepassing van het systeem over enkele productcategorieën kan dit overwogen worden maar voor toepassing over het complete assortiment levert dit vaak te veel werk op.

2.4 Wereldwijde harmonisatie

De vragenlijsten zijn wereldwijd geharmoniseerd. Dit heeft als voordeel dat internationaal opererende leveranciers de vragenlijst maar één keer in hoeven te vullen en de verschillende afnemers dezelfde data kunnen gebruiken. Ook zorgt dit ervoor dat de stimulans van leveranciers om te verbeteren op de indicatoren, sterker wordt omdat het bij alle afnemers een hogere score oplevert. Specifiek voor de Nederlandse context waarbij een groot deel van de voedselproductie wordt geëxporteerd (en een aanzienlijk deel geïmporteerd),

is internationale harmonisatie van groot belang. Nu is het vaak zo dat de hogere duurzaamheidsscore als gevolg van eisen van nationale afnemers of de Nederlandse wet, in het buitenland vaak niet wordt gecommuniceerd en beloond.

Wereldwijde harmonisatie heeft ook nadelen. De indicatoren moeten in staat zijn om wereldwijd de duurzaamheid goed in kaart te brengen en moeten ook wereldwijd door een minimaal percentage van de bedrijven tegen redelijke kosten te beantwoorden zijn. Dit betekent dat er compromissen gemaakt moeten worden. In sommige gevallen zou bijvoorbeeld in Nederland van meer geavanceerde indicatoren gebruikgemaakt kunnen worden omdat data hier wel beschikbaar zijn als gevolg van overheidswetgeving, alleen voor Nederland beschikbare rekeninstrumenten of databases. Ook zou specifiek op lokale problematiek ingegaan kunnen worden. Deze nadelen dienen van geval tot geval afgewogen tegen de eerder genoemde voordelen. Indien de hele keten van alle leveranciers zich in Nederland bevindt en al deze leveranciers een maximale score behalen op de wereldwijd geharmoniseerde indicator, zal aanpassing van de wereldwijde indicator worden overwogen.

2.5 Voortbouwen op bestaande duurzaamheidsmeetinitiatieven

Bij de ontwikkeling van het TSC-systeem is zo veel mogelijk rekening gehouden met bestaande duurzaamheidsmeetinitiatieven. Zoals hiervoor al aangegeven, zijn er al honderden duurzaamheidsinitiatieven in omloop en een deel functioneert (op deelreinen) al goed. Daarom is door TSC voor alle afzonderlijke productcategorieën en duurzaamheidsthema's geïnventariseerd wat de belangrijkste instrumenten en methodologieën zijn. In totaal wordt verwezen naar meer dan 400 andere initiatieven. Bij de toelichting op elke TSC-indicator is aangegeven hoe deze indicator zich verhoudt tot de indicatoren van andere belangrijke initiatieven en welke instrumenten en methodologieën van andere initiatieven gebruikt kunnen worden om de TSC-indicator te berekenen. Op die manier wordt voorkomen dat leveranciers nieuwe data moeten gaan verzamelen omdat de TSC-indicator onnodig iets afwijkt van al veel gebruikte indicatoren. Als er meerdere kwalitatief goede en wereldwijd breed geïmplementeerde initiatieven zijn en deze wijken onderling af, kan TSC niet bij alle initiatieven aansluiten. Ook moeten indicatoren passen binnen de

TSC-filosofie (zoals zo veel mogelijk impact meten in plaats van activiteiten, wereldwijd relevant, tegen redelijke kosten te meten, differentiëren tussen leveranciers), zodat de totale set indicatoren intern consistent blijft.

2.6 Verbeteropties en toolkits

Naast de hotspots en indicatoren heeft TSC ook verbeteropties geïnventariseerd voor elke productcategorie, want het uiteindelijke doel is verduurzamen van producten. Zo is voor elke hotspot vastgesteld wat concrete verbetermogelijkheden zijn die op een economische verantwoorde manier toegepast kunnen worden en waarvan in de praktijk is bewezen dat ze een grote impact hebben op de hotspot. Hotspots, indicatoren, verbeteropties en de gebruikte bronnen hiervoor, zijn voor elke productcategorie samengevoegd tot een document van ongeveer 30 tot 40 bladzijden. Deze documenten worden gezamenlijk toolkits genoemd.

De belangrijkste bronnen bij de ontwikkeling van de toolkits zijn wetenschappelijke publicaties en databronnen. Een duurzaamheidsthema of hotspot wordt alleen toegevoegd als er verschillende bronnen zijn die dit aangetoond hebben. Hiervoor zijn door TSC-beslisbomen opgesteld waarin exact is weergegeven hoeveel bewijs er moet zijn van welke kwaliteit. De bronnen zijn in de toolkits opgenomen zodat gebruikers kunnen zien waarop de conclusies gebaseerd zijn. Als er nieuwe publicaties verschijnen, kan op die manier bij het periodieke onderhoud vastgesteld of conclusies bijgesteld moeten worden.

De toolkits zijn naast 'science-based' ook 'stakeholder-informed'. Bij de ontwikkeling van elke toolkit zijn er diverse momenten waarbij om feedback of relevante studies is gevraagd aan een brede groep stakeholders (ngo's, bedrijven, onderzoeksinstituten, overheidsinstanties etc.). Op de meeste toolkits is door tientallen experts feedback geleverd. De input van stakeholders is vooral van belang bij het vaststellen van de indicatoren. Bij het vaststellen van de hotspots is van een beslisboom uitgegaan waarbij beslissingen rechtstreeks zijn gebaseerd op aantal en kwaliteit van publicaties. Een dergelijke mechanische manier is bij besluiten rond indicatoren niet mogelijk. Bij criteria als beschikbaarheid van gegevens, kosten van beantwoording en

differentiatie tussen leveranciers, zijn naast rapporten ook input van stakeholders en experts van groot belang.

2.7 Ondersteunende software

Naast deze papieren variant van de toolkits is er ook web-based software ontwikkeld die het de afnemer mogelijk maakt om vragenlijsten naar grote aantallen leveranciers toe te sturen, de voortgang van invullen te managen en de uitkomsten te analyseren. Leveranciers kunnen dezelfde software gebruiken om hun gegevens in te vullen en hun uitkomsten te benchmarken met soortgelijke leveranciers. Binnenkort (2019) komt er ook een softwarepakket beschikbaar die naast de bovenstaande functionaliteiten, de directe leveranciers van de afnemer, ondersteunt bij het verzamelen van gegevens van hun leveranciers.

Toepassen van de
TSC-toolkits in de
Nederlandse
situatie

3

Toepassen van de TSC-toolkits in de Nederlandse situatie

3.1 Toepassing wereldwijd

De TSC-toolkits worden wereldwijd door allerlei bedrijven toegepast. In totaal zijn meer dan 3.500 vragenlijsten beantwoord door ongeveer 2.500 bedrijven die verantwoordelijk zijn voor meer dan 200 miljard omzet. Alle resultaten worden in 1 database gezet en zijn beschikbaar voor benchmarking voor andere bedrijven. Walmart gebruikt de toolkits het meest intensief. Alle leveranciers vanaf een minimale omvang, wordt gevraagd om jaarlijks de vragenlijsten in te vullen. Ook in Europese landen is het TSC-systeem toegepast (Verenigd Koninkrijk, Duitsland) maar op kleinere schaal dan bij Walmart en niet via een jaarlijks terugkerende meting.

3.2 Toepassing Nederland

In Nederland zijn de toolkits voor het eerst toegepast in individuele projecten met Ahold (2013-2015) en Superunie (2015). Eén van de conclusies vanuit deze projecten was dat er behoefte is aan meer Nederlandse benchmarkdata. De uitkomsten konden wel met de wereldwijde database vergeleken worden maar omdat daarin voornamelijk Amerikaanse leveranciers zijn opgenomen, werd dit als minder relevant gezien. Een andere conclusie was dat het voor leveranciers aantrekkelijker zou worden als meerdere afnemers tegelijkertijd mee zouden doen omdat alleen op die manier van het voordeel van een geharmoniseerde vragenlijst geprofiteerd kan worden.

3.3 Alliantie Verduurzaming Voedsel

De Alliantie Verduurzaming Voedsel (AVV) heeft in 2016 het initiatief genomen om een project met TSC op te starten. De AVV is een samenwerking tussen alle sectororganisaties uit de Nederlandse voedingsketens (LTO, FNLI, KHN, Veneca en CBL en gedurende het project is ook Nevedi aangesloten) met als doel om het in Nederland geproduceerde en consumeerde voedsel te verduurzamen. Het ministerie van LNV ondersteunt de AVV maar maakt er officieel geen onderdeel van uit. AVV dacht dat TSC kon helpen om de eigen ambities te realiseren door de beschikbaarheid van productspecifieke duurzaamheidsthema's en hotspots, verbeteropties, initiatieven en instrumenten. Bovendien was de gedachte om op deze manier aangesloten bedrijven te ondersteunen met een breed toepasbaar duurzaamheidsmeet en -verbetersysteem.

3.4 Projectpartners

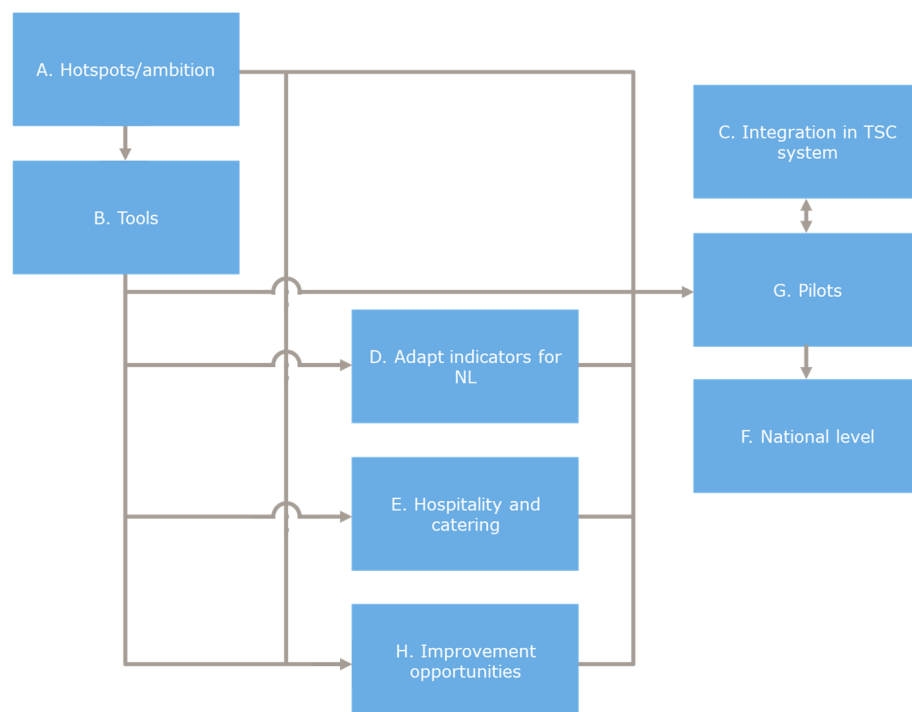
De Alliantie heeft geholpen bij het vinden van individuele bedrijven die in het project wilden participeren en de toolkits naar hun leveranciers wilden uitzetten. In 2016 is gestart met de volgende projectpartners: AVV, Superunie en Aldi Nederland. Direct na toekenning van het project is Sligro toegetreden. De Vereniging van Bakkerij en Zoetwaren (VBZ), de Nederlandse Vereniging voor de Bakker (NVB), Dr Oetker, PepsiCo en Peijnenburg hebben via het FNLI geparticipeerd.

In 2017 zijn de volgende partijen aangesloten: Groenten Fruit Huis, Flora Holland, Benefits of Nature, Albron, Elanco, PRé Consultants, Unilever en Grodan. Aldi is gestopt na 2016 en Elanco is najaar 2017 uitgestapt. Begin 2018 is een nieuw spin-offproject opgestart voor het ontwikkelen van een LCA

standaard voor de tuinbouw. Hierin zijn Groenten Fruit Huis, Flora Holland, Benefits of Nature en Pré consultants gaan participeren.

3.5 Projectactiviteiten

In Figuur 3.1 zijn alle geplande projectactiviteiten en hun onderlinge relaties weergegeven. Activiteiten A, B, D, E en H zijn ondersteunend aan de pilots en zijn alleen uitgevoerd voor productcategorieën die gepilot zijn. Activiteiten C en F bouwen voort op de resultaten van de pilots. Daarom wordt nu eerst ingegaan op de keuze van productcategorieën (zie tabel 3.1) en daarna worden aan de hand daarvan de projectactiviteiten beschreven.

Figuur 3.1 Overzicht en samenhang projectactiviteiten

3.6 Productcategorieën

In 2016 waren Aldi, Superunie en Sligro betrokken als uitvragende partijen vanuit retail/groothandel. Daarnaast was er een afzonderlijke pilot vanuit een aantal voedselverwerkende bedrijven waarvoor graan een belangrijk ingrediënt vormt: Pepsico, Dr. Oetker, Peijnenburg, 3 bakkers en 4 maalderijen. Er is een aantal keren overleg geweest met Aldi, Superunie en Sligro om productcategorieën zo veel mogelijk op elkaar af te stemmen. Alle 3 de afnemers hebben voor rundvlees gekozen, Aldi en Superunie aanvullend voor druiven en Sligro voor mango/avocado.

Ook in 2017 zijn de productcategorieën onderling afgestemd tussen de afnemers. Dat is volledig gelukt want alle uitvragende partijen hebben voor dezelfde 3 productcategorieën gekozen. Dit had als voordeel dat er extra veel benchmarkmateriaal beschikbaar was en diverse leveranciers aan meerdere afnemers leverden waardoor ze het voordeel van harmonisatie van de vragenlijsten tussen de afnemers konden ervaren. Nadeel was dat de productkeuze een compromis was en vaak niet de hoogste prioriteit van de afnemers had waardoor er ook minder actief follow-up is gegeven. Daarom hebben de afnemende partijen er in 2018 voor gekozen om ieder hun eigen productcategorie te kiezen waarbij in totaal 7 verschillende categorieën gekozen zijn. Zie tabel 3.1 voor een volledig overzicht. In totaal hebben 56 leveranciers vragenlijsten ingevuld over de periode 2016-2018. Vaak waren hier grote bedrijven bij zodat vaak meer dan 50% en soms zelfs 90% van de totale consumptie in Nederland van de betreffende productcategorie in het onderzoek is betrokken. Bovendien moesten de leveranciers soms weer bij hun leveranciers delen van de vragenlijst uitzetten omdat ze zelf de antwoorden niet beschikbaar hadden. Het totaal aantal betrokken bedrijven is dus veel hoger dan 56 directe leveranciers.

Tabel 3.1 Productcategorieën waarvoor toolkits zijn uitgezet en aantal betrokken afnemers, leveranciers en respons percentage per jaar

Jaar	Product categorie	Aantal uitvragende afnemers	Aantal leveranciers ingevuld	Respons percentage
2016	Varkensvlees en dierwelzijn toolkit	1	1	100
2016	Rundvlees	3	10	100
2016	Druiven	2	5	100
2016	Mango/Avocado	1	1	100
2016	Graanproducten		10	100
2017	Tomatensoep	3	4	100
2017	Bewerkte aardappelproducten/friet	3	4	100
2017	Sinaasappelsap	3	4	80
2018	Kaas	1	1	100
2018	Zuivel	1	4	100
2018	Disposables	1	3	100
2018	Koffie	1	3	100
2018	Rundvlees	1	2	100
2018	Komkommer/paprika	1	3	100
2018	Afbakbroodjes	1	1	100
Totaal	15	23	56	98

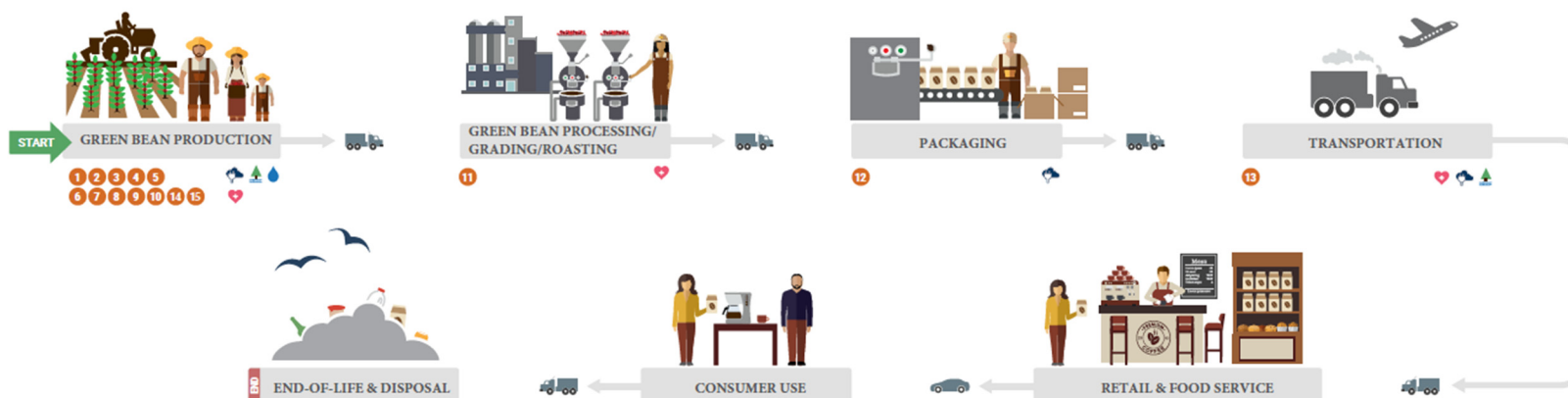
3.7 Activiteit A - Hotspots/ambitie

De wereldwijd door TSC geïdentificeerde hotspots konden nagenoeg zonder aanpassing in de Nederlandse context worden gebruikt. In figuur 3.2 is een voorbeeld voor koffie weergegeven waarin wel een kleine aanpassing is gemaakt. AVV heeft de TSC hotspot informatie gebruikt in hun contact met hun leden om hen te ondersteunen ambities en prioriteiten vast te stellen. Zo zijn er rondetafelbijeenkomsten voor vlees, groenten/fruit en diervoeders georganiseerd waarbij Wageningen UR/TSC inleidingen heeft verzorgd en de hotspots als uitgangspunt voor discussie zijn gebruikt.

COFFEE - CIS Pilot NL 2018

SUPPLY CHAIN HOTSPOTS

<p>Hotspot: An activity within a product's life cycle that is identified as having a substantial environmental or social impact that is supported by significant evidence.</p>	<p>1 Supply chain traceability: Due to the complexity of coffee supply chains, information about where the supply chain originates is limited, which is a challenge to improving issues.</p>	<p>2 Access to opportunities for smallholder farmers - On-farm: Operators of small-sized farms, especially women, face a number of challenges including access to agricultural inputs, services, and markets.</p>	<p>3 Child labor use - On-farm: Issues involved in child labor use in coffee farming may include no pay, long working hours, dangerous working conditions, and limited access to education.</p>	<p>4 Energy consumption - On-farm: Fuel combustion and energy generated to power farm operations can cause climate change, deplete resources, and impact human health.</p>	<p>5 Fertilizer application - On-farm: Fertilizer use can cause soil and water quality impacts and contribute to climate change.</p>	<p>6 Labor rights - On-farm: Farm workers are at risk of several labor rights issues such as unfair pay, discrimination, and sexual harassment and assault.</p>	<p>7 Land transformation - On-farm: The conversion of forest to coffee farms can lead to environmental impacts and climate change from deforestation.</p>
	<p>8 Pollinator stress - On-farm: Certain pollinator populations are experiencing health challenges due to a mix of factors including parasites, pathogens, predators, habitat loss, and exposure to agrochemicals.</p>	<p>9 Water use - On-farm: Using water for irrigation can deplete freshwater resources and lead to poor soil quality.</p>	<p>10 Worker health and safety - On-farm: Farm workers can develop serious health problems from exposure to chemicals, noise, and dust and physical injury from other occupational hazards.</p>	<p>11 Worker health and safety - Processing: Processing workers can develop serious health problems from exposure to chemicals, noise, and dust and physical injury from other occupational hazards.</p>	<p>12 Energy consumption - Packaging production: Packaging production can result in depletion of resources and environmental and social impacts from raw material extraction.</p>	<p>13 Fuel combustion - Distribution: Fuel combustion for transportation of the final product can cause climate change, deplete resources, and impact human health.</p>	<p>14 Living wage - On-farm: Lack of minimum income leads to poor living and working conditions for employees due to violations of international labor standards and price reductions due to competition.</p>
<p>Sustainability Topics: Climate & Energy Water Use Land & Ecosystems Health, Safety & Rights</p>							
<p>Version: CIS pilot NL Dec 2018 The Sustainability Consortium® ©2018 Arizona State University And University of Arkansas</p>							

Figuur 3.2 Algemene beschrijving van de koffieketen en gerelateerde hotspots

3.8 Activiteit B - Tools

Onder tools verstaan we allerlei verschillende duurzaamheidsinitiatieven, zoals certificering, rekeninstrumenten, methodologieën, groepen bedrijven/ngo's die samenwerken aan verduurzaming, etc. Voor alle productcategorieën is geïnterpreteerd welke initiatieven in Nederland van belang zijn, naast degene die al in het wereldwijde systeem opgenomen zijn. Naast eigen onderzoek en sector kennis van betrokken onderzoekers is deze vraag voorgelegd bij betrokken leveranciers. De aanvullende initiatieven zijn geïntegreerd in de toelichting op de relevante TSC-indicatoren zodat helder was hoe de initiatieven gebruikt kunnen worden bij het beantwoorden van de TSC-indicatoren. In een aantal gevallen zijn TSC-indicatoren aangepast om aan te sluiten bij belangrijke initiatieven in Nederland waar veel partijen mee werken (zie ook Activiteit C). Dit is bijvoorbeeld in vergaande mate gebeurd met het Dairy Sustainability Framework (DSF) waarbij zo veel mogelijk harmonisatie heeft plaatsgevonden. Daarnaast zijn initiatieven opgenomen in de verbeteropties. Bij sinaasappelsap is bijvoorbeeld aan bedrijven geadviseerd om aan te sluiten bij het IDH-initiatief Sustainable Juice convenant wat ook is opgevolgd (IDH, 2018).

3.9 Activiteit D - Aanpassen indicatoren

Voor elke productcategorie is gekeken of aanpassing van TSC-indicatoren zinvol was voor toepassing in de Nederlandse context. Dit is alleen gedaan als er een duidelijke toegevoegde waarde was omdat er ook het nadeel van het niet kunnen vergelijken met leveranciers in de TSC-database en (buitenlandse leveranciers in het algemeen) aan vast zit. In de volgende situaties is aanpassing overwogen en toegepast:

- TSC-indicatoren zijn niet onderscheidend omdat bijna alle Nederlandse leveranciers in project de hoogste score zouden behalen
- De meeste leveranciers kunnen rapporteren op een geavanceerdere indicator dan de TSC-indicator vanwege de betere databeschikbaarheid in Nederland en onderwerp is erg relevant

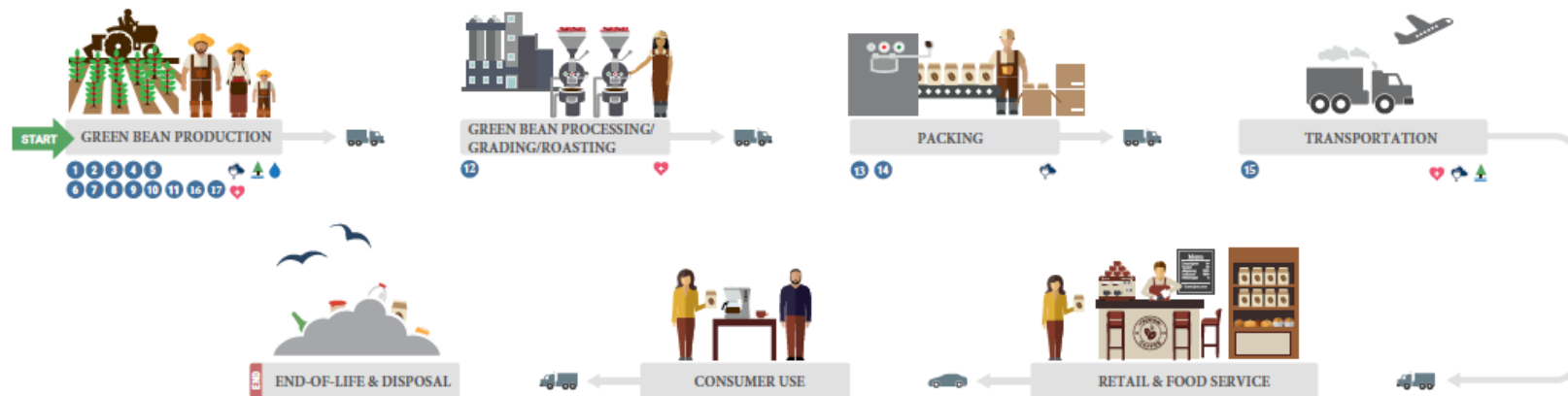
- Meeste leveranciers kunnen al rapporteren op een indicator die van gelijke kwaliteit is als die van TSC en zouden veel extra moeite moeten doen om op TSC-indicator te antwoorden
- Huidige TSC-indicator is niet ideaal en we willen graag experimenteren met een verbeterde variant zodat die wereldwijd de nieuwe TSC-indicator zou kunnen worden.

Aanpassingen die succesvol zijn toegepast in een bepaalde productcategorie, zijn in de jaren daarna weer opnieuw gebruikt in andere productcategorieën. In de meeste gevallen ging het om aanpassing van enkele indicatoren rond onderwerpen als gewasbeschermingsmiddelen, erosie, biodiversiteit, voedselverspilling en transport. In een aantal gevallen is op verzoek van afnemers of leveranciers een groter aantal indicatoren aangevuld (graanproducten) of aangepast (zuivel).

COFFEE - CIS Pilot NL 2018

SUPPLY CHAIN KEY PERFORMANCE INDICATORS

Key Performance Indicator (KPI): A quantitative or qualitative measure used to assess and track performance toward addressing key sustainability issues for consumer goods.	1	2	3	4	5	6	7	8	
	Green bean supply mapping	Access to opportunities for smallholder farmers	Biodiversity management - On-farm	Child labor use - On-farm	Deforestation and land conversion - On-farm	Fertilizer application - On-farm	Greenhouse gas emissions intensity - On-farm	Irrigation water use intensity - On-farm	
	9	10	11	12	13	14	15	16	17
	Labor rights - On-farm	Worker health and safety - On-farm	Yield - On-farm	Worker health and safety - Green bean processing	Packaging raw material sourcing	Sustainable packaging design	Transportation to retailers	Living wage - On-farm	Pesticide application - On-farm

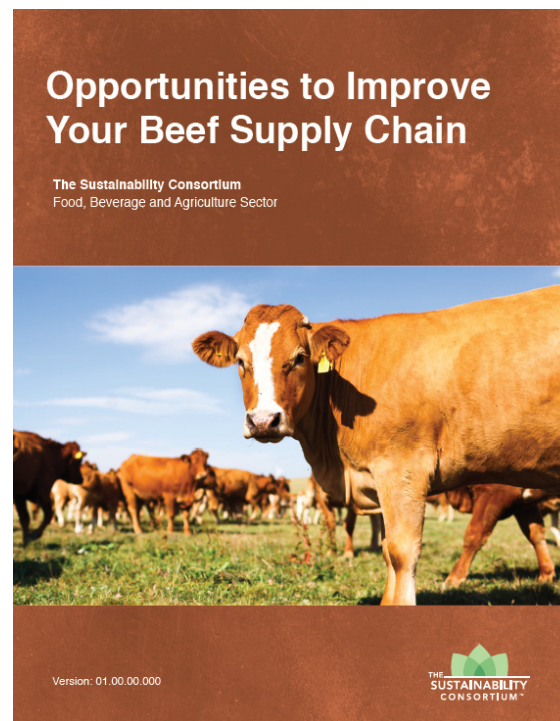
Sustainability Topics: Climate & Energy Water Use Land & Ecosystems Health, Safety & Rights

Version: CIS pilot NL DEC 2018 | The Sustainability Consortium® | ©2018 Arizona State University And University of Arkansas

Figuur 3.3 Overzicht KPI's voor koffieketen

3.10 Activiteit H - Verbeteropties

De verbeteropties die in de TSC-tool zijn opgenomen zijn redelijk algemeen beschreven. Ze moeten voor alle bedrijven wereldwijd toepasbaar zijn en er is getracht om opties zo neutraal en generiek mogelijk te beschrijven. Dit had als nadeel dat ze soms te algemeen waren om direct voor bedrijven toepasbaar te zijn. Daarom zijn de verbeteropties in 2016 specifiek gemaakt en meer naar de Nederlandse context toegeschreven. Nieuwe rapporten zijn opgeleverd voor druiven, rundvlees en graan. In Figuur 3.4 is een voorbeeld voor rundvlees weergegeven. In de praktijk bleek dat de leveranciers hier maar beperkt gebruik van maakten. Als leveranciers verbeteringen door wilden voeren, hadden ze vaak een heel specifieke informatiebehoefte die niet in de rapporten was terug te vinden. Daarom zijn in latere jaren geen afzonderlijke rapporten meer gemaakt over de verbeteropties op alle mogelijke thema's maar is eerst onderzocht waar leveranciers prioriteit wilden leggen en is daar op ad hoc basis dieper op ingegaan. Hierbij is van het stappenplan uitgegaan dat in figuur 3.5 is beschreven. Kernpunt daarbij is dat de betreffende onderzoeker zich verdiept in de achtergronden van het bedrijf en de sector. Dit is niet alleen van belang om gericht advies te kunnen geven maar ook om het vertrouwen van de leverancier te winnen. Verder is het van belang om in grote mate in te zoomen op die duurzaamheidsthema's waarop energie zit bij leveranciers en die ook door afnemer belangrijk worden gevonden.

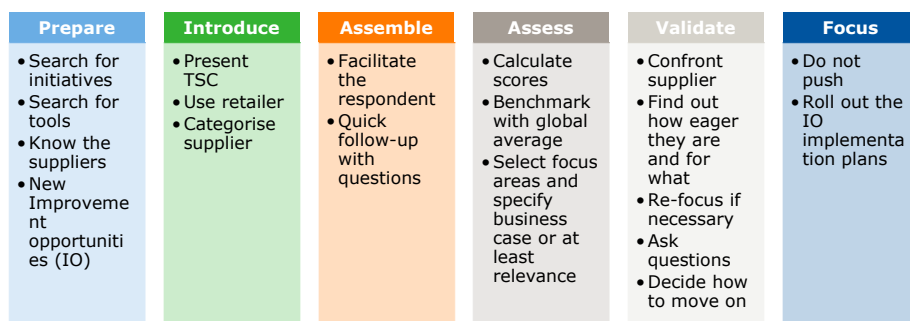

Figuur 3.4 Verbeteropties rapportage rundvlees, 2016

Afnemers hebben er voor gekozen om geen energie te besteden aan leveranciers die weinig belangstelling toonden in het doorvoeren van verbeteringen maar juist alle beschikbare capaciteit te besteden aan de partijen die wel actief waren. Bij deze partijen is gericht advies gegeven op de relevante thema's door te wijzen op best practices, relevante initiatieven en experts. Ook is soms geholpen bij nadere analyse van de problematiek door bijvoorbeeld een quick scan LCA uit te voeren of LCA's van de betreffende productcategorie beschikbaar te stellen. Deze persoonlijke benadering is niet opschaalbaar bij implementatie bij grote aantallen productcategorieën en leveranciers omdat de kosten dan te hoog worden. Daarom is ook gezocht of het mogelijk zou kunnen zijn om beslisbomen te ontwikkelen waarbij leveranciers automatisch bij de juiste verbeteroptie terecht zouden komen. Relevante criteria daarbij zijn bijvoorbeeld: De score op de indicator en de

gemiddelde score voor de hele vragenlijst, kleine versus relatieve grote bedrijven waarbij de laatste bijvoorbeeld gemakkelijker gehoor zal vinden bij hun eigen leveranciers, productiesysteem (bijvoorbeeld kas versus opengrond), sourcing regio.

Verder is de lijst met technisch georiënteerde verbeteropties uitgebreid met allerlei procesmatige verbeteropties zoals het opstellen van een duurzaamheidsstrategie en doelstellingen, opstarten van dataverzameling in de keten, hoe verbeteringen door te voeren als je relatief weinig macht in de keten hebt etc. De beslisboom is niet helemaal uitgewerkt maar het idee is wel uitgebreid bediscussieerd met de Amerikaanse collega's. Dat heeft bijgedragen aan het opstarten van een TSC-breed project 'Action recommendations' waarbij voor alle productcategorieën via een eenvoudige geautomatiseerde beslisboom, specifieke adviezen worden gegeven aan leveranciers. Hierbij zitten ook meer procesmatige adviezen die voor meerdere indicatoren van belang zijn zoals hoe dataverzameling over eerdere schakels in de keten opgestart kan worden. Dit traject is eind 2018 bijna afgerond. Bij de beschrijving van de pilots (Activiteit G) wordt uitgebreider ingegaan op de verbeteringen waaraan is gewerkt.

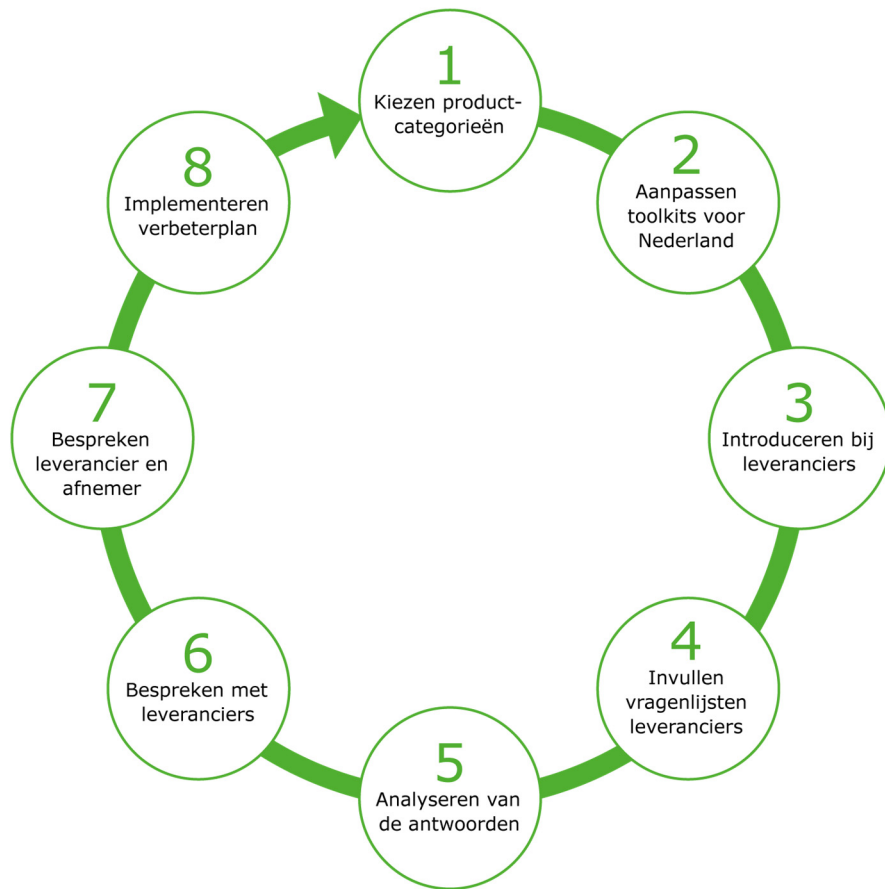
Figuur 3.5 Proces voor begeleiding leveranciers

Naar aanleiding van de ervaringen in 2016 (en soortgelijke ervaringen bij TSC wereldwijd) is een afzonderlijk project ingediend en toegekend bij de Topinstitute Food and Nutrition (TIFN, Broeze et al., 2018). Hier is onder andere met bedrijven die in 2016 meegedaan hadden met de druiven en rundvlees categorie, diepgaand onderzoek gedaan naar het kwantitatieve milieu-effect van diverse verbeteropties in hun specifieke situatie (met behulp van LCA- en exergieanalyse). Op die manier kon heel gericht advies worden gegeven aan de bedrijven. Daarvoor was wel een grote onderzoeksinspanning nodig waardoor het niet gemakkelijk opschaalbaar was naar de CIS-projecten. Aan het eind van TIFN-project is nagedacht over een manier om de methode beter opschaalbaar te maken. Daarvoor is een stappenplan voorgesteld om een soort quick scan LCA te maken. Dit zou wel tijdswinst opleveren maar nog steeds een relatief grote inspanning vergen dus is in het CIS agro-project vervolg maar in enkele gevallen toegepast (zoals bij rundvlees).

3.11 Activiteit G - Uitzetten toolkits/pilots

Stappenplan

Bij het implementeren van de toolkits is het in figuur 3.6 weergegeven schema toegepast. De keuze van de productcategorieën en het aanpassen van de toolkits zijn hierboven al beschreven. De start voor de leveranciers was een bijeenkomst waarbij alle leveranciers tegelijkertijd over de plannen werden ingelicht. Het eerste deel van de bijeenkomst bestond uit een gezamenlijke introductie van TSC en een toelichting van de afnemers van het belang van het project voor hen. Na de pauze werden de leveranciers opgesplitst naar productcategorie en werd de toolkit voor de betreffende productcategorie geïntroduceerd. Ook werd duidelijk gemaakt wat van de leveranciers werd verwacht en wat het voor hen op kon leveren. Leveranciers hadden de mogelijkheid om voor hen belangrijke initiatieven en tools aan te dragen en als die nog niet in de toolkits waren verwerkt, gebeurde dat alsnog.

Figuur 3.6 Processtappen in pilots

In het eerste jaar werd er een afzonderlijke bijeenkomst per afnemer gehouden maar in het tweede en derde jaar is er 1 bijeenkomst voor alle leveranciers en afnemers gezamenlijk gehouden. Vanaf het tweede jaar is geprobeerd om beter aansluiting te vinden bij de duurzaamheidsambities van de leveranciers. Leveranciers kregen de mogelijkheid om hun duurzaamheidsambities te delen en er werd besproken hoe het project de leveranciers kon helpen om hun ambities te realiseren. In het derde jaar waren ook Nederlandse vertegenwoordigers van ngo's uitgenodigd om bij de

introdectiebijeenkomst aanwezig te zijn. Ngo's kunnen behulpzaam zijn bij het adviseren en implementeren van verbeteringen en daarom was het voor hen van belang om de achtergrond van het project te kennen. Verder kan de betrokkenheid van ngo's de bedrijven ook motiveren om ambitieuze stappen vooruit te maken omdat ze dan ook de waardering van de ngo's zouden kunnen krijgen. De opkomst bij de introductiebijeenkomsten was elk jaar erg goed. Alle leveranciers waren aanwezig en sommigen met 3 of 4 personen.

Software

Na afloop van de introductiebijeenkomst voor leveranciers, zijn de toolkits zo snel mogelijk naar de leveranciers toegestuurd door middel van een introductie mail met link naar een web-based tool 'Share & Collect' (SC) van Pré consultants. Er is voor deze software gekozen in plaats van de PSN-tool die SAP speciaal voor TSC heeft ontwikkeld omdat SC flexibeler is (onder andere rond het bieden van de mogelijkheid om toelichting op vragen te geven, indicatoren en toelichting aan te passen en rond de juridische voorwaarden voor gebruik software) en de aantallen leveranciers die de toolkits in moesten vullen, beperkt waren. Bij grote aantallen leveranciers is een tool als PSN noodzakelijk omdat die functionaliteiten heeft om processen efficiënt te laten verlopen.

Begeleiding bij invullen

In het eerste jaar werd aan leveranciers een contactpersoon toegewezen die ze konden bellen of mailen wanneer er vragen waren over het invullen van de toolkits. Pas na afloop van de deadline werd per mail of telefoon contact gezocht om te informeren naar de reden voor vertraging. In het tweede jaar is al gedurende de invulperiode contact gezocht om te informeren of alles naar wens verliep. In het derde jaar is nog een stap verder gegaan door bij een groot aantal leveranciers langs te gaan om ze op weg te helpen bij het invullen. Op die manier werd het leveranciers zo makkelijk mogelijk gemaakt om de vragenlijst in te vullen en de kans op vertraging verkleind. Verder waren deze bezoeken nuttig om meer achtergrond te verzamelen over leveranciers en hun ambities zodat later beter advies over mogelijke verbetering in de duurzaamheid van de producten gegeven kon worden en werd en op die manier een persoonlijk band opgebouwd.

Invullen vragenlijsten

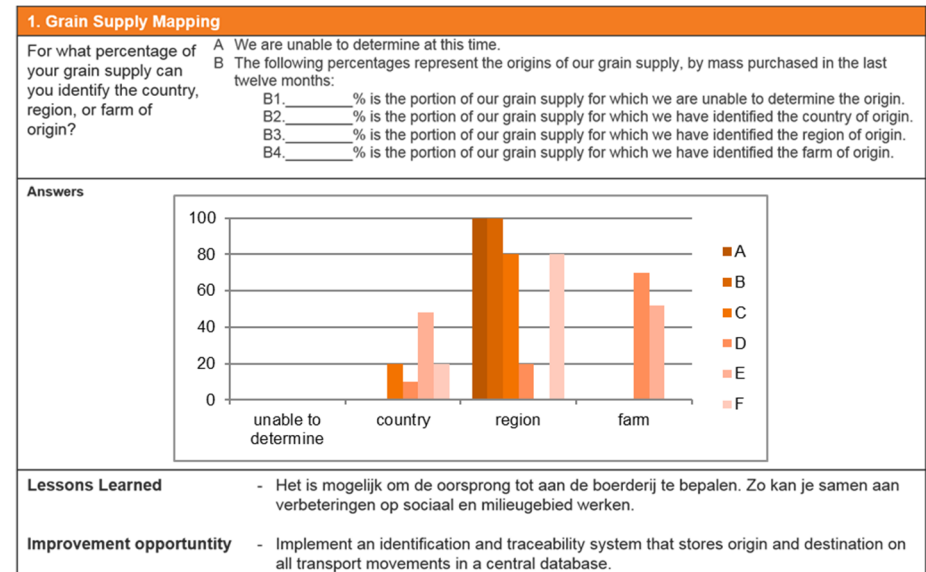
In alle 3 de jaren was er een behoorlijk aantal leveranciers dat de vragenlijsten niet op tijd inleverden. 1 van de belangrijkste redenen voor het laat inleveren

was dat bedrijven niet alle vragen konden beantwoorden of soms zelfs maar een klein deel. Men ging ervan uit dat net als bij certificeringssystemen alleen meegedaan kon worden als aan alle 'voorwaarden' was voldaan. Ondanks dat bij introductiebijeenkomsten in tweede en derde jaar al werd aangegeven dat de meeste bedrijven niet alle vragen konden beantwoorden en dit een manier was om te differentiëren tussen bedrijven, verbeterde dit niet echt. Een andere belangrijke reden was gebrek aan prioriteit. Leveranciers krijgen veel vragenlijsten over duurzaamheid binnen zowel van afnemers als onderzoekers/ngo's/financiers etc. Vaak hoort men er weinig meer van ondanks dat men er soms veel tijd aan had besteed. Er bestaat de indruk dat sommige partijen de vragenlijsten vooral sturen om aan stakeholders aan te kunnen geven dat ze hun best hebben gedaan om leveranciers te betrekken zonder dat er veel opvolging aan wordt gegeven of er consequenties aan verbonden worden. Om die reden begonnen diverse leveranciers al met een negatieve houding. Het projectteam heeft veel tijd besteed aan het nabellen van leveranciers en was daarin succesvol omdat uiteindelijk over alle jaren en voor alle productgroepen, bijna een 100% respons is bereikt. Ook bij onvolledig ingevulde vragenlijsten kon met telefoontjes vaak nog aanvullende informatie worden achterhaald.

Een derde reden voor het niet op tijd invullen van vragenlijst was dat sommige vragen rond kwantitatieve impact (bijvoorbeeld broeikasgasemissie) veel tijd kosten om goed te beantwoorden als er nog niet eerder dergelijke berekeningen waren gemaakt. Voor samengestelde producten waarbij allerlei ingrediënten hun oorsprong in verschillende delen van de wereld hebben, kan het invullen behoorlijk wat tijd kosten. Hoewel alleen op productcategorieniveau geantwoord moet worden, kan het nodig zijn om gegevens te verzamelen van alle afzonderlijke varianten voor het berekenen van een gewogen gemiddelde. Daarom is voor het vervolgproject een activiteit ingediend om te kijken hoe de invullast hier verminderd kan worden. Ook als niet eerder informatie over voorgaande schakels in de keten was opgevraagd, was tijdig opleveren een probleem omdat de tijd die voor het invullen beschikbaar was (6 weken) vaak niet voldoende was om dataverzameling bij een groot aantal kleine leveranciers volledig af te ronden. Daarbij speelde ook een rol dat sommige bedrijven pas enkele weken na de start van de dataverzameling, met de vragenlijst aan de gang gingen en zich op dat moment pas realiseerden dat niet alle informatie in de bestaande databases in het bedrijf aanwezig waren.

Analyseren uitkomsten

Na het invullen van de vragenlijsten, is het projectteam de gegevens gaan analyseren. Voor elke leverancier is een benchmarkrapport opgesteld waarbij de eigen prestaties werden vergeleken met het gemiddelde van alle leveranciers van het betreffende product in het project en met het gemiddelde van alle producenten van dat product in de wereldwijde TSC-databases. In figuur 3.7 is een voorbeeld weergegeven voor graan voor de indicator traceability. Veel graanproducenten gaven oorspronkelijk aan dat traceability niet mogelijk was omdat graan een commodity was die anoniem op internationale markten werd verhandeld. Hierdoor konden ook geen gegevens opgeleverd worden op boerderijniveau en dus kon ook niet gewerkt worden aan verduurzaming op boerderijniveau. Met behulp van de benchmarkresultaten konden we laten zien dat sommige producenten wel in staat waren om de oorsprong van het graan te achterhalen. Een producent van babyvoeding vond dit essentieel en daarom was een systeem ontwikkeld maar daar hing wel een prijskaartje aan. De benchmarking hielp om een discussie te krijgen over de manier en kosten waarop traceability mogelijk gemaakt kon worden in plaats van eenvoudige constatering dat dit niet kon.

Figuur 3.7 Voorbeeld benchmarkrapport

De scores verschilden sterk tussen de leveranciers. Sommige bedrijven waren eenvoudig in staat om alle gevraagde informatie op te leveren vanuit bestaande databases. In andere gevallen moest men vaak het antwoord schuldig blijven. Veel van de hotspots in voedselketens bevinden zich op boerderijniveau en daarom betreffen veel indicatoren ook de primaire sector. Vooral in situaties waarbij het bedrijf dat de vragenlijsten in moest vullen, 2 of meer schakels van boerderijniveau verwijderd is, is vaak beperkt informatie beschikbaar. Ook in gevallen waar agrarische producten op anonieme commodity markten worden ingekocht, ontbreekt data vaak. Als derde was voor producten waarbij de primaire productie in ontwikkelingslanden plaatsvond, vaak weinig informatie aanwezig. Vooral op kwantitatieve vragen rond omvang water- of mineralenverbruik en broeikasgasemissies, ontbrak vaak het antwoord.

Bespreken resultaten met leverancier

In de eerste twee jaren is na het toesturen van de benchmarkrapporten naar de leveranciers, een gezamenlijke bijeenkomst met alle leveranciers gehouden om de gemiddelde resultaten te bespreken en te kijken of er energie was voor gezamenlijke verbetertrajecten. In het derde jaar is daar vanaf gezien. De meeste leveranciers waren in de eerste jaren terughoudend om uitspraken te doen over de achtergrond van hun scores in het bijzijn van concurrenten. Daarnaast was het nog lastig om in deze fase de animo voor gezamenlijk actie vast te stellen als niet eerst de individuele gesprekken met de afnemer hadden plaatsgevonden. Verder waren in het derde jaar veel verschillende productcategorieën met vaak maar 1 of enkele leveranciers waardoor de toegevoegde waarde van een gezamenlijke bespreking ook minder groot was. Daarom is er in het derde jaar voor gekozen om direct bij alle leveranciers individueel langs te gaan om de resultaten te bespreken.

Tijdens deze individuele afspraken (die ook in het eerste jaren plaatsvonden maar dan na de gezamenlijke bijeenkomst) werden de resultaten van de vragenlijsten en procesmatige aspecten rond duurzaamheid (aanwezigheid duurzaamheidsstrategie, -doelstellingen, -manager, transparantie, duurzaamheidsorganisatie) besproken. Een groot deel van het gesprek werd besteed aan mogelijke verbeteropties. Hierbij werd zo veel mogelijk aangesloten bij die onderwerpen waarin de prestaties van de leverancier achterliepen en waar energie op zat bij de leveranciers om tot verbeteringen te komen. De leden van het projectteam hadden zich vooraf verdiept in verbeteropties, best practices en initiatieven in de betreffende

productcategorie zodat ze zelf ook suggesties konden doen. Er is ook getracht om zo veel mogelijk aan te sluiten bij die thema's die door afnemers het meest belangrijk werden gevonden. In de eerste twee jaren waren vanuit de afnemers nog niet helder afgebakende prioriteiten vastgesteld. In het derde jaar was dat meer het geval (onder andere gebaseerd op de concept criteria duurzaam inkopen van cateringdiensten van de Nederlandse overheid) zodat ook de voorkeur van afnemers meegenomen kon worden in de prioriteitsafweging van verbeteropties.

Gesprek afnemer-leverancier

Van de bijeenkomsten met de leveranciers is een verslag gemaakt en dit werd gezamenlijk met het benchmarkrapport, naar de afnemer gestuurd. Deze stukken vormden de basis voor het gesprek met afnemer, leverancier en 2 leden van het projectteam. Hiervoor was een dag gepland waarbij alle leveranciers 1 voor 1 in gesprek met hun afnemer gingen. Ook hier stonden de resultaten van de vragenlijst en mogelijke verbeteropties op de agenda. Gedurende de gesprekken werden zo concreet mogelijke afspraken gemaakt over de te nemen verbeteracties. Dit lukte niet in alle gevallen. Sommige leveranciers waren weinig gemotiveerd om aanpassingen te maken en enkelen melden zelfs op het laatste moment af of kwamen opdagen met personen die niet voldoende expertise hadden op het onderwerp. Afnemers besloten om geen energie in deze bedrijven te steken maar zich vooral te richten op de gemotiveerde leveranciers. In andere gevallen ontstonden interessante gesprekken waarbij concrete verbeteringen zijn afgesproken (zie paragraaf 3.11.8).

De follow-up en monitoring van deze afspraken kan waarschijnlijk nog wel verbeteren. Vanuit het project is hier beperkt aandacht aan besteed omdat in volgende jaren aan andere productcategorieën werd gewerkt en soms werden de afspraken niet goed ingebed in de bestaande organisatie omdat bijvoorbeeld alleen de duurzaamheidspersonen bij de gesprekken aanwezig waren maar niet de inkopers. In het derde jaar waren de inkopers in de meeste gevallen wel aanwezig zodat ook verwacht mag worden dat de opvolging beter zal zijn. Het vooraf afspreken dat de vragenlijst (2 of 3) jaarlijks verstuurd zal worden, zou verbetering betekenen omdat de leveranciers weten dat het onderwerp op de agenda van de leverancier blijft. Andere optie zou kunnen zijn dat de voortgang op de afgesproken actiepunten, een vast agendapunt blijft bij gesprekken van inkopers met hun leveranciers en dat de duurzaamheidsmanager eventueel aansluit bij dat deel van het gesprek.

Sommige leveranciers waren blij met de aandacht voor duurzaamheidsprestaties bij de afnemers omdat dit hen intern in het bedrijf hielp om verbeteringen te realiseren. Als het helpt om een betere score bij afnemer te krijgen, komt duurzaamheid hoger op de agenda bij de leveranciers. Voor de meest geavanceerde leveranciers op duurzaamheid gebied, was er vaak weinig laaghangend fruit meer te vinden. Afnemers vonden het ook ongepast om op deze afnemers druk voor verdere verbetering uit te oefenen omdat deze leveranciers vaak beter presteerden dan de afnemers zelf. Soms wilden leveranciers financiële compensatie van de afnemer voor door hen of hun leveranciers te ondernemen verbeteringen. In enkele gevallen besloten afnemers om zelf verbeteringen door te voeren of bij initiatieven aan te sluiten.

Doorgevoerde verbeteringen

Bij een groot deel van de bedrijven leidde de deelname aan het project tot procesmatige verbeteringen rond duurzaamheid. Bij nagenoeg alle deelnemers (met uitzondering van enkele koplopers waar onderstaande zaken al optimaal geregeld waren) speelden de volgende positieve effecten:

- totale lijst hotspots en indicatoren onder aandacht van leveranciers en afnemers waardoor er betere bewustwording is rond duurzaamheid en focus op de juiste onderwerpen
- betere beschikbaarheid duurzaamheid data in keten
- beter inzicht in:
 - ontbrekende data over duurzaamheidsscore in keten
 - beschikbare tools/initiatieven/verbeteropties
 - (relatieve) scores eigen keten op de verschillende hotspots
- Betere communicatie en samenwerking
 - betere interne communicatie en interne samenwerking rond duurzaamheid bij leveranciers en afnemer
 - interne dialoog over knelpunten en eventueel te nemen stappen
 - dialoog in de keten over knelpunten en eventueel te nemen stappen
 - dialoog in sector over gezamenlijke knelpunten en eventueel te nemen stappen.

Diverse organisaties voerden (mede) als gevolg van het project procesmatige verbeteringen in het bedrijf door. Hierbij kan gedacht worden aan zaken als:

- het opstellen of aanscherpen van een duurzaamheidsstrategie
- het stellen van (kwantitatieve) doelen op duurzaamheidsgebied

- betere verzameling van duurzaamheidsdata
- betere analyse (en follow up) van duurzaamheidsdata
- meer transparantie over duurzaamheid naar stakeholders (bijvoorbeeld opstellen duurzaamheidsverslag, webpagina's over duurzaamheid etc.)
- betere promotie/marketing van duurzame producten naar klanten
- betere organisatie van duurzaamheid (bijvoorbeeld aanstellen directeur duurzaamheid, opstarten duurzaamheid taskforce, organiseren periodiek duurzaamheidsoverleg, verantwoordelijkheid voor duurzaamheid beleggen bij lid RvB)
- verbeteren kennisniveau en bewustzijn van zowel medewerkers die direct aan duurzaamheid werken als breder in de organisatie zoals management, in- en verkoop, R&D (interne en externe cursussen, bezoek congressen, deelname in initiatieven en studiegroepen, externe sprekers uitnodigen).

In tabel 3.2 zijn voorbeelden weergegeven van duurzaamheidsverbeteringen die door leveranciers zijn doorgevoerd die in 2016 en 2017 in het project participeerden. De gegevens zijn verzameld door in de herfst van 2018 weer contact op te nemen met deze bedrijven. Enkele bedrijven konden niet worden bereikt of gaven aan geen verbeteringen te hebben doorgevoerd. Maatregelen die door verschillende bedrijven zijn genoemd (zoals planet proof implementeren), zijn maar 1 keer opgenomen. Het is duidelijk dat het een om hele brede variatie aan maatregelen gaat. Een deel van deze maatregelen zal naar verwachting ook doorgevoerd zijn als het bedrijf niet had deelgenomen in het project. Hoe doorslaggevend het project is geweest bij de beslissing om maatregelen door te voeren is moeilijk vast te stellen.

Tabel 3.2 Voorbeelden van verbeteringen door bedrijven die in 2016 en 2017 hebben meegedaan

Voorbeeld
Organisatie
Duurzaamheidscoördinator aangesteld
Nieuwe duurzaamheidsstrategie
Duurzamer maken opgenomen als een van de doelstellingen
Duurzaamheid geïntegreerd in overall visie / missie bedrijf
Manager Agronomie & Duurzaamheid aangenomen
Duurzaamheidsstrategie vastgesteld
Er is meer samenwerking met telers om efficiënter druiven te telen
Leveranciers die zich aansluiten bij breed duurzaamheidscommitment
Communicatie
Duurzaamheidsverslag gepubliceerd
Bewuster met duurzaamheid bezig in dagelijkse contacten met telers
Gegevens uitgewisseld met de telers, bijvoorbeeld CO ₂ -prestatieladder
Gegevens opgevraagd bij importeur inzake duurzaamheid
Meten
Pilot opgestart om verschillende GHG-tools te vergelijken
Jaarlijkse monitoring naar energieverbruik, CO ₂ -uitstoot
Benchmark teeltresultaten met adviezen waterverbruik, meststoffen, onderwatergewicht en bakkleur
Logistiek
Multimodaal transport
Vrachtwagens met lager energieverbruik
Alle tarwe wordt met lichters aangevoerd en niet meer per vrachtwagen
Certificering/labels/leveringsvoorwaarden
On the Way to Planet Proof is breed geïmplementeerd
Aangesloten bij SIFAV 2020 (100% duurzame inkoop vanuit risicolanden)
Gebruik van duurzame Nederlandse baktarwe
Een streekbroodassortiment ontwikkeld
Doelstelling om 100% duurzame teelt te creëren met telers gevestigd in risico landen
Bij iedere teler ook GRASP-module afnemen tijdens de Global Gap audit
Leveranciers worden nu standaard gescreend op ethische en milieuaspecten

Energie

Volledig inkopen van groene stroom

Onderzoek naar alternatieven voor aardgas zoals biomassa

Energiebesparende projecten

LED-verlichting

Duurzamere elektrische motoren

Stoomketels zijn overgeschakeld op gas en voorzien van een economizer

Opwarmen van administratieve ruimtes via warmtepomptoepassingen

Nieuwe isolatie en zonnepanelen

Luchtgordijnen in koude zones (koelcellen)

Sociale maatregelen

Bevorderen van de vitaliteit van medewerkers

Transparantie

Volledig transparante keten

Inventarisatie herkomst graan

Verpakking en verliezen

Onderzoek verlagen aantal vellen en gewicht voor de papieren zakken

Reduceren van verpakking

Project gestart om plastic verpakkingen te vervangen door duurzamere materialen

PVC vrije folie verwerken

Recyclebaar folie

Vermindering verpakkingsmateriaal

Verliezen

Terugdringen uit- en afval

Minder afval door verminderd aantal recepturen

Product langer houdbaar gemaakt

Overige

Projectgroep circulariteit aangesteld

Verbeterde stoffilters

Verminderen van kunstmest en gewasbeschermingsmiddelen

Implementatie verbeteringen

Vanuit het projectteam is hulp aangeboden aan de leveranciers bij de implementatie van de plannen. Omdat hier maar beperkt budget voor beschikbaar was, ging het alleen om maatregelen die snel geregeld konden worden. In een aantal gevallen zijn vervolgprojecten opgestart waarbij de ondersteuning veel uitgebreider was zoals hiervoor beschreven bij rundvlees en druiven. In de meeste gevallen bestond de ondersteuning uit het op weg helpen: Doorverwijzen naar experts, initiatieven, technische oplossingen etc.

Tabel 3.3 Enkele voorbeelden van besproken verbeteringen door bedrijven die in 2018 in project meededen (exclusief CSM, zie casestudie verderop)

Voorbeeld
Meten
Gedetailleerde broeikasgasemissie product berekenen als start voor onderzoeken verbetermogelijkheden
Vergelijken verschillende duurzaamheidsmeetsystemen in zuivel (TSC, SDF, Planet Proof) zodat een goede afweging gemaakt kan worden
Verpakkingen
Onderzoeken mogelijkheden om plastic en kartonnen verpakking van alle huismerkproducten te verduurzamen
Onderzoeken mogelijkheden om gerecyclede vezels en verpakkingen te gebruiken
Communicatie over duurzaamheid verpakkingen met klant
Verbeterde recycle instructies op verpakkingen
Mogelijkheden onderzoeken om verpakkingen weg te laten
Certificering
Onderzoeken Beter Leven certificering
RTRS en RSPO certificering veevoer
Onderzoeken mogelijkheden klimaat neutrale koffie
Planet Proof certificatie
Energie
Zonnepanelen bij zowel verwerking als bij veehouderij
Verhoging gebruik aardwarmte
Teelt
Verduurzamingsproject met groep boeren in ontwikkelingslanden
Transparantie
Traceability: waar komen producten vandaan verspreid over seizoenen
Jaarrond levering vanuit Nederland
Communicatie
Communicatie over duurzaamheid product met klant

Albron en CSM pakken samen duurzaamheid in de keten aan met toolkits van TSC/WUR

Duurzaam produceren kun je niet alleen, dat doe je samen met andere bedrijven in de keten. Mogelijke verbeteringen zoals het verminderen van broeikasemissies van producten kun je niet alleen inzichtelijk krijgen en aanpakken. Daar heb je elkaar voor nodig. Albron pakte dit voortvarend op met de toolkits van TSC/WUR en zocht de samenwerking met ketenpartners. CSM zag dat als een mooie aanleiding om de belangrijkste duurzaamheidsaspecten aan te scherpen. 'Onze klanten vinden duurzaamheid steeds belangrijker.'

Als één van de grootste cateraars in Nederland heeft Albron duurzaamheid hoog in het vaandel staan. Niet alleen voor de eigen activiteiten maar ook voor de keten. Het bedrijf wil de scores op de belangrijkste duurzaamheidsthema's (zoals de broeikasgasemissies) van alle producten in beeld brengen en daarvoor heeft Albron in 2017 en 2018 vragenlijsten uitgezet voor zeven productcategorieën. CSM Bakery Solutions is één van de bedrijven in de keten, als producent van een brede range bakkerijproducten en bakkerij ingrediënten voor professionele bakkers. Het van oorsprong Nederlandse bedrijf (CSM staat voor Centrale Suiker Maatschappij) heeft inmiddels een hoofdkantoor in Atlanta (VS) en verkoopt in meer dan honderd landen. Aan Albron levert CSM allerlei soorten afbakbroodjes, onder meer voor Center Parcs.

Informatie boven water krijgen

In overleg is besloten dat CSM de vragenlijst invult voor de Waldkorn Oergranen afbakbroodjes. De oergranen voor deze broodjes komen uit de regio Hongarije/Oostenrijk en worden in Polen met andere ingrediënten (zoals bloem) verwerkt tot broodjes. Daarna gaan de producten naar Nederland. CSM kon de meeste duurzaamheidsvragen niet beantwoorden vanuit de eigen databases en zocht daarom contact met leveranciers. 'Het heeft ons best wat tijd gekost om de juiste informatie boven water te krijgen, maar het heeft ons ook veel opgeleverd', vertelt Dax Lira, Hoofd Foodservice Benelux bij CSM. 'Onze klanten vinden duurzaamheid steeds belangrijker en de vragenlijst was voor ons een mooie aanleiding om de belangrijkste duurzaamheidsaspecten aan te scherpen.'

CSM werkt ook met duurzaamheidscertificaten, maar de methode van TSC bevalt beter. Kris van den Wijngaert, Market Excellence manager foodservices en retail bij CSM: 'De benadering waarbij je gezamenlijk met afnemers op een flexibele manier werkt aan continue verbetering levert uiteindelijk meer duurzaamheidswinst op tegen lagere kosten.' Ineke Snijders, manager duurzaamheid van Albron, vult aan: 'De methode van TSC helpt ons snel inzicht te krijgen op de hoofdzaken waardoor de gesprekken rond verbeteringen efficiënt kunnen plaatsvinden. CSM heeft dat fantastisch aangepakt.'

Verder inzetten op duurzaamheid

Hoewel Albron er niet om heeft gevraagd, gaat CSM de vragenlijst nu ook voor andere producten invullen. Lira: 'Het is een goed instrument om duurzaamheid in beeld te brengen en verbeterpunten te vinden. Met de resultaten hebben we al een aantal verbeteringen doorgevoerd in de organisatie. Zo hebben we een Europese taskforce duurzaamheid opgericht waar twee personen aan deelnemen vanuit onze vestiging in Antwerpen, waar we de levering aan Albron coördineren.' De Europese taskforce krijgt mandaat om bij alle onderdelen van het bedrijf en leveranciers de juiste informatie op te vragen en op basis daarvan prioriteiten vast te stellen. Het is vooral een procesmatige verbetering. Door de taskforce komt er capaciteit beschikbaar en het mandaat zorgt ervoor dat andere afdelingen er ook eerder prioriteit aangeven.

Onderdeel van het project is dat de afnemer (Albron) en leverancier (CSM) de uitkomsten op de vragenlijsten samen bespreken. WUR bereidt deze gesprekken voor, begeleidt ze en houdt de follow-up in de gaten. In de gesprekken met Albron kwamen ook onderwerpen aan de orde als de uitfasering van palmolie of volledige RSPO-segregatie als er geen goede vervanger is. Daarnaast was er aandacht voor het beter inzichtelijk maken van de boerderijen waar de oergranen worden geproduceerd, inzichtelijk maken van broeikasgasemissies (met een efficiënt en specifiek model van WUR) en verduurzaming van verpakkingen. Er zijn zelfs vervolgspraken gemaakt om informatie uit te wisselen rond gezondheidsverbeteringen van de broodje, terwijl dit buiten de scope van het project viel.

3.12 Activiteit E - Aanpassing catering en horeca

In het projectplan was ingeschat dat er aanpassingen nodig zouden kunnen zijn voor toepassing van het systeem bij catering en horeca bedrijven omdat het systeem tot nu toe vooral bij retailers was toegepast. Albron (cateraar) heeft de toolkits echter op exact dezelfde wijze toe kunnen passen als andere afnemers dus er waren geen aanpassingen nodig. Er waren helaas geen projectleden vanuit de horeca dus die toepassing hebben we helaas niet kunnen toetsen. Wel was een groothandel (Sligro) deelnemer waarbij veel horeca gelegenheden een belangrijk deel van hun inkopen doen. De meeste tijd onder deze relatief kleine activiteit is besteed aan ondersteuning van het vaststellen van criteria van de Nederlandse overheid voor duurzaam inkopen van cateringdiensten. De Nederlandse overheid heeft gedurende de looptijd van het project nieuwe criteria vastgesteld om cateringdiensten in te kopen en vanuit dit project is enige ondersteuning verleend naar de verschillende uitvoerders door bijvoorbeeld feedback te leveren op concept criteria.

3.13 Activiteit C - Integratie in wereldwijde TSC-systeem

Zowel qua proces als inhoud zijn in dit project zinvolle ervaringen opgedaan die tot verbeteringen hebben geleid in het wereldwijde TSC-systeem. Hierbij gaat het inhoudelijk om indicatoren, verbeteropties, relaties met andere duurzaamheidsinitiatieven of tools, benchmarkrapporten etc. Procesmatig gaat het om de manier van betrekken van leveranciers, het organiseren van bijeenkomsten, de manier waarin ondersteuning is verleend over mogelijke verbeteringen etc. Elk jaar is zowel tijdens het maken van de aanpassingen als na afloop van de cyclus van het uitzetten van de toolkits regelmatig contact geweest met Amerikaanse TSC-collega's die betrokken zijn bij de ontwikkeling van het systeem en implementatie projecten bij andere afnemers. Elk jaar is een rapport opgesteld met alle wijzigingen die zijn toegepast en de ervaringen daarmee. Daarbij werd onderscheid gemaakt tussen wijzigingen die speciale voor de Nederlandse markt zijn opgesteld en wijzigingen die wereldwijd navolging verdienen. In de meeste gevallen zijn wijzigingen uit de laatste categorie ook werkelijk geïmplementeerd.

3.14 Activiteit I - Projectmanagement en communicatie

Samenwerking Beter Leven

Gedurende het project zijn er enkele verzoeken geweest tot het toevoegen van nieuwe activiteiten. In 2017 was er een verzoek vanuit de alliantie om te proberen om tot afstemming van milieu-indicatoren te komen met het Beter Leven Keurmerk (BLK). BLK was bezig om naast de dierwelzijn criteria ook milieucriteria toe te voegen aan het eigen sterrensysteem. De stuurgroep besloot echter om hier geen middelen voor beschikbaar te stellen.

Sustainable Development Goals (SDG's)

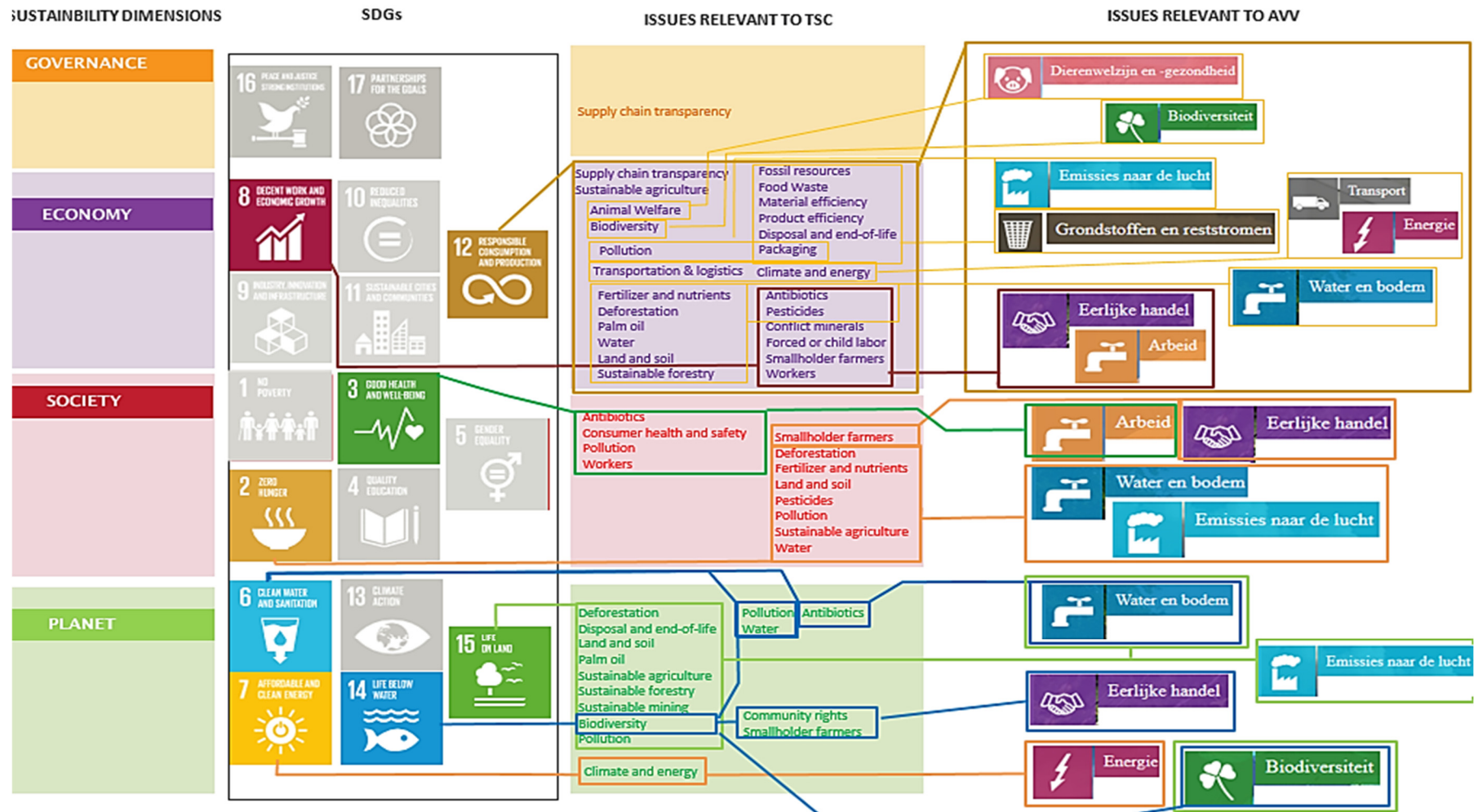
In 2018 is een verzoek geweest om een vergelijking te maken tussen de Sustainable Development Goals (SDG's), de thema's van de Alliantie Verduurzaming Voedsel (AVV) en de TSC-indicatoren. Dit is wel ondersteund door de stuurgroep en het rapport is juli 2018 opgeleverd. In figuur 3.8 is de koppeling van de thema's van de verschillende initiatieven weergegeven. Er is veel overlap tussen de initiatieven maar voor een aantal specifieke overheidsonderwerpen (onderwijs, infrastructuur) ligt er een minder directe relatie met de thema's van de bedrijfsleveninitiatieven.

Tuinbouw

Een andere grote wijziging is de toepassing van TSC bij enkele tuinbouwproductcategorieën. In 2017 zijn Flora Holland en Groenten Fruithuis tot het consortium toegetreden en het oorspronkelijke idee was om ook voor de tuinbouwproducten de TSC-toolkits uit te zetten. Bij het selecteren van de productcategorieën voor 2017 kozen de afnemers uiteindelijk voor andere producten. Flora Holland wilde oorspronkelijk de toolkits zelf beantwoorden voor diverse sierteeltproducten. De toolkits zijn daar voor in gereedheid gebracht en er is een voorstel gemaakt voor de manier van implementeren. Tijdens een aantal bijeenkomsten waarin de manier van implementeren met een groep stakeholders is besproken, is uiteindelijk een wijziging in de plannen gemaakt.

Er was een behoorlijk overlap tussen de TSC-toolkits en een breed ingevoerd certificatiesysteem MPS. De TSC-indicatoren die toegevoegde waarde opleverden ten opzichte van MPS betroffen vooral LCA-impactindicatoren (broeikasgasemissie en dergelijke). De manier van berekenen van deze

indicatoren is door TSC nog niet strikt voorgeschreven bij gebrek aan internationale standaard en zo veel mogelijk bedrijven de mogelijkheid te geven tegen lage kosten te rapporteren. De betrokken partijen wilden echter graag een harde vergelijking mogelijk maken op dit type indicatoren. Omdat er ook nog geen directe gebruiker (afnemer) was van de scores op de TSC-toolkits, is toen besloten om een LCA-standaard te ontwikkelen. Omdat daarvoor niet genoeg budget in het project beschikbaar was, is besloten om een aanvullend verzoek in te dienen voor financiering bij Topsector Tuinbouw en Uitgangsmaterialen en is na toekenning een afzonderlijk project opgestart met ook enkele aanvullende partijen (LTO glaskracht, ABN AMRO en Rabobank). Dit is najaar 2017 toegewezen en vanaf dat moment zijn de tuinbouwelden vanuit het CIS agro-project ook beschikbaar gesteld voor het ontwikkelen van de LCA-standaard voor tuinbouw. De resultaten worden eind 2019 opgeleverd.

Figuur 3.8 Relatie SDG's, TSC-thema's en AVV-thema's

Communicatie

In 2016 zijn drie extern beschikbare rapporten gemaakt met verbeteropties voor respectievelijk rundvlees, druiven en granen. Verder zijn de resultaten van het project meegenomen in het jaarlijkse wereldwijde TSC-rapport met ontwikkeling scores op toolkitindicatoren (TSC, 2018d). Ook zijn er artikelen verschenen in tijdschriften/dagbladen zoals: Wageningen World, Lebensmittelzeitung, Nyheter (Zweeds tijdschrift voor voedingsmiddelenindustrie), Algemeen Dagblad en Milieumagazine (zie referenties in de literatuurlijst). Verder is TSC opgenomen als 1 van de vijftig impactvolle projecten in de publicatie 100 jaar WUR impactportfolio (WUR, 2018).

Daarnaast zijn gedurende het hele traject vele presentaties op congressen en andere bijeenkomsten gehouden waarbij de aanwezigen zijn ingelicht over de vorderingen in het project. De meeste presentaties werden verzorgd door WUR-onderzoekers (onder andere in Berlijn (2 keer), Oxford, Stuttgart, Düsseldorf, Zurich, Rome, Londen, Washington, Phoenix) maar ook projectdeelnemers van LNV en CBL hebben presentaties verzorgd op internationale duurzaamheidscongressen in Kopenhagen en Chicago. De presentaties bij FAO in Rome is opgenomen in proceedings van de conferentie (zie Meybeck and Redfern, 2016).

In Nederland zijn onder andere presentaties verzorgd op evenementen van de topsectoren Agro & Food (2 keer), Alliantie Verduurzaming Voedsel (3 keer), LNV, CBL, Veneca, True Pricing, Question Mark, Nederlandse voedingsacademie, Bijeenkomst digitale data-uitwisseling, WUR alumni dag, WUR seriously sustainable week, Disclosing sustainability conference, Food Policy netwerk en vele individuele bedrijven en ngo's. Op de websites van Wageningen Economic Research, Kennisonline en de wereldwijde TSC-organisatie is informatie over het project opgenomen. Verder is informatie gedeeld via de TSC-nieuwsbrief en de UNEP/FAO Sustainable Food systems nieuwsbrief.

Zoals bij activiteit C is beschreven, zijn alle resultaten elk jaar besproken binnen het wereldwijde TSC-team. Op basis daarvan zijn verbeteringen doorgevoerd in een groot aantal van de wereldwijde toegepaste TSC-toolkits (TSC, 2018). Deze verbeteringen zijn op deze manier beschikbaar voor de duizenden bedrijven die met de toolkits werken wereldwijd.

Naast dit rapport worden aan het eind van het project rapporten gepubliceerd over activiteit nationale monitor (zie paragraaf 3.15) en een korte brochure met resultaten voor een breed publiek. Voor alle productcategorieën uit 2018 worden afzonderlijke korte documenten gemaakt met de belangrijkste resultaten van het project voor de betreffende productcategorie. Verder zullen resultaten beschikbaar gemaakt worden via Wageningen Economic Research en TSC-websites en nieuwsbrieven en sociale media.

3.15 Activiteit F - Meten op nationaal niveau

Er is weinig inzicht in het tempo waarmee de verduurzaming van het Nederlands voedsel zich voltrekt. Er is een monitor Duurzaam Voedsel maar daarin wordt alleen gemeten hoe het percentage producten met een duurzaamheidslabel zich ontwikkelt. Er zijn echter veel verduurzamingsactiviteiten die niet tot certificering leiden. Als de TSC-toolkits breed zouden worden uitgezet, zou dit een interessante bron van informatie vormen om een beeld te krijgen van de duurzaamheidsontwikkelingen buiten certificering om. Daarom is in deze activiteit onderzocht wat de mogelijkheden zijn om TSC-toolkits te gebruiken om tot een nationale monitor te komen. Hierbij is bijvoorbeeld onderzocht hoe de resultaten opgehoogd zouden kunnen van de totalen van de leveranciers die vragenlijsten hebben ingevuld op verzoek van afnemer, naar een totaal wat alle leveranciers zou vertegenwoordigen (weging maar bijvoorbeeld ook aanvullend uitzetten van vragenlijsten bij partijen die niet door afnemer zijn gevraagd). Verder is gekeken naar import-/exportproblematiek, de verschillen tussen input-/proces-type-indicatoren en impactindicatoren en naar harmonisatie van berekeningsmethodieken. Voor de 3 productcategorieën waarvan in 2017 vragenlijsten zijn uitgezet, is vervolgens getoetst hoe dit in de praktijk uitpakt.

Conclusie is dat TSC een goede bijdrage zou kunnen leveren aan een nationale monitor hoewel er wel wat methodologische issues op te lossen zijn. De kwaliteit van de bijdrage zal echter sterk afhangen van hoe breed de implementatie zal zijn op de Nederlandse markt qua zowel producten als betrokken bedrijven en met welke frequentie de vragenlijsten uitgezet zullen worden. In een afzonderlijke rapport worden alle details van het onderzoek gepubliceerd (Georgiev et al., in voorbereiding).

4

Spin-offs

Spin-offs

4.1 Methodiek verbeteropties

Naar aanleiding van de eerste ervaringen met de lijsten verbeteropties die voor bedrijven waren beschikbaar gesteld, is een nieuw project opgestart en gefinancierd vanuit het Top Institute Food and Nutrition (TIFN). Doel was om verbeteropties aan te scherpen en beter kwantitatief te onderbouwen wanneer deze aantrekkelijk zijn. Door met enkele leveranciers die ook onderdeel uitmaakten van het CIS agro-project dieper in hun ketens te duiken en kwantitatief inzichtelijk te maken hoe de milieu-impact van hun producten is opgebouwd, kon veel gedetailleerder advies worden gegeven. Zoals hiervoor genoemd was het echter ook een tijdrovende exercitie die niet makkelijk is op te schalen naar grotere aantallen leveranciers (Broeze et al., 2018).

4.2 Horti-footprintmethodiek

Zoals hiervoor is beschreven (paragraaf 3.14.3), is met een aantal projectpartners een afzonderlijk project opgestart om een LCA-standaard voor tuinbouwprojecten te ontwikkelen. Eind 2019 worden de eindresultaten opgeleverd.

4.3 Criteria duurzaam inkopen catering

Zoals hiervoor is genoemd (paragraaf 3.12), is de Nederlandse overheid de criteria duurzaam inkopen voor cateringdiensten aan het herzien. Eén van de kritiekpunten was dat in de oude criteria alleen activiteiten die tot certificering leiden, als duurzaam worden gezien. In de nieuwe conceptcriteria is een onderdeel opgenomen waarbij bedrijven bonuspunten krijgen bij tenders van de overheid als ze een systeem van continue verbetering hebben geïmplementeerd. TSC wordt genoemd als voorbeeld van een dergelijk systeem.

4.4 Question Mark

Het voornaamste doel van de TSC-toolkits is om de dialoog tussen afnemer en leverancier te ondersteunen om tot duurzaamheidsverbeteringen te komen. Zoals hiervoor al is beschreven, heeft Walmart de verzamelde informatie ook gebruikt voor communicatie naar de consument. In Nederland is een app op de markt die consumenten de mogelijkheid geeft om streepjescodes van producten te scannen en daarmee gezondheids- en duurzaamheidsinformatie te verkrijgen: Question Mark (QM). QM had eerst zijn eigen methodiek ontwikkeld voor het meten van duurzaamheid van producten maar is recentelijk overgestapt op de methodiek van TSC. Omdat dit een ander type toepassing is, zullen waarschijnlijk wel kleine aanpassingen nodig zijn. Hieraan wordt gewerkt in afzonderlijk deelproject binnen het overkoepelende Trusted Source project.

4.5 Vervolgproject

Op basis van de ervaringen in dit project is een nieuw deelproject opgestart onder het overkoepelende Trusted Source project. Veel van de huidige partners doen mee maar ook een aantal nieuwe bedrijven. In totaal zijn er vijf partijen die de vragenlijsten uit willen zetten. In het project worden een aantal leerpunten opgepakt die in het huidige project zijn geconstateerd (paragraaf 5.2).

5

Conclusies en
aanbevelingen

Conclusies en aanbevelingen

5.1 Conclusies

In het CIS agro-project zijn de TSC-toolkits op succesvolle wijze in de Nederlandse context geïmplementeerd. De meeste leveranciers stonden positief tegenover het idee van korte, geharmoniseerde vragenlijsten en een flexibele benadering rond verbeteringen die aansluit op de eigen prioriteiten en mogelijkheden. Hoewel het af en toe wel nodig was om leveranciers te herinneren aan het op tijd invullen, zijn de responspercentages uiteindelijk erg hoog, gegeven het feit dat alle (ook minder duurzame) leveranciers verzocht zijn om mee te doen. Bijna alle ketenpartijen waren het eens over de op wetenschap gebaseerde lijst geïnventariseerde hotspots en indicatoren. Op die manier konden de gesprekken zich direct op de mogelijke verbeteringen richten in plaats van lange discussies over het belang van de verschillende onderwerpen en de juiste manier van meten. De gesprekken tussen de ketenpartners werden door bijna alle partijen als heel leerzaam en zinvol gezien. In een aantal gevallen is gekozen voor een bepaald product binnen een productcategorie, zodat de werklast voor de leveranciers beperkt bleef (zoals bijvoorbeeld in de gevallen van tarwebrood, tomatensoep en sinaasappelsap). In andere gevallen is gekozen voor een bredere groep producten (zoals druiven, frites en rundvlees), maar het werd duidelijk dat dezelfde werkwijze ook op andere producten binnen de categorie kan worden toegepast, waardoor het op productcategorie werken in plaats van alle varianten van een product, op een efficiënte manier aan de verduurzaming van een belangrijk deel van de Nederlandse voedselconsumptie kan worden gewerkt. Voor 15 in Nederland omvangrijke productcategorieën, waar vaak meer dan de helft van de totale Nederlandse consumptiemarkt was vertegenwoordigd door de deelnemende bedrijven, is aan verduurzaming gewerkt. De onderlinge vergelijking van de scores van leveranciers leidde tot nieuwe inzichten waarbij best practices navolging konden vinden.

Bij productcategorieën die geproduceerd worden in lange ketens en waarbij de primaire productie buiten Nederland plaatsvindt, konden veel bedrijven niet alle vragen beantwoorden. In het algemeen vonden de bedrijven indicatoren rond impact op boerderijniveau uitdagend en als nog geen informatie beschikbaar was, tijdrovend. De projectdoelstelling rond het inzichtelijk maken van duurzaamheidsprofielen en op basis daarvan ondersteunen van een dialoog tussen leverancier en afnemer over de juiste verbetermaatregelen, is geslaagd.

Voor de glastuinbouwproducten die vooral in Nederland worden geproduceerd, is in eerste instantie voor een andere benadering gekozen waarbij de ontwikkeling van een standaard is gestart om LCA (impact) indicatoren op een geharmoniseerde wijze te kunnen meten. Dit hing samen met het feit dat afnemers prioriteit gaven om de toolkits bij andere productcategorieën uit te zetten dan de glastuinbouw en de overlap tussen relevante TSC-tools en een certificeringssysteem (MPS) met een hoog penetratiepercentage in deze sector. Overigens zijn de toolkits in 2018 wel voor komkommer en paprika toegepast. In het algemeen kan gesteld worden dat voor productcategorieën waarbij bijna alle leveranciers al met geavanceerde (sectorspecifieke) duurzaamheidsmeetsystemen werken zoals de Nederlandse sierteelt, de toegevoegde waarde van het werken met de TSC-toolkits minder groot is. Maar dit is echter maar beperkt het geval, zeker in internationale ketens.

De tweede doelstelling van het project was het verduurzamen van agroproducten. Duurzaamheid is door het project prominenter op de agenda van bedrijven komen staan, er is meer inzicht in de duurzaamheidsscores van de producten en er is betere interne en externe afstemming en coördinatie rond duurzaamheid. Allemaal effecten die naar verwachting op de lange termijn een positief effect hebben op de duurzaamheid van producten. De deelnemende bedrijven hebben ook een groot aantal (technische) duurzaamheidsmaatregelen genomen op de korte termijn. Een deel daarvan is rechtstreeks het gevolg van het project. In andere gevallen heeft het project

zijdelings een rol gespeeld en in sommige gevallen zouden maatregelen misschien ook doorgevoerd zijn als het project niet was uitgevoerd. De exacte milieu- en sociale impact van de maatregelen is niet vastgesteld. De duurzaamheidsmeting heeft eenmalig plaatsgevonden aan het begin van de trajecten en hoe groot de impact is van de maatregelen, is niet opnieuw gemeten. In een aantal gevallen zijn onderzoekers betrokken gebleven bij vervolgttrajecten waar dieper is ingezoomd op bepaalde problematiek maar in de meeste gevallen zijn leveranciers zelfstandig aan de gang gegaan.

5.2 Aanbevelingen

De volgende verbeteringen in de toepassing van het systeem zouden kunnen helpen om nog meer impact te bereiken.

Opschaling toepassing

De leveranciers die aan de pilots hebben meegedaan, zijn vaak hele grote bedrijven en dus hebben verbeteringen in duurzaamheidsprofiel van producten ook meteen een grote absolute impact. Bij de meeste productcategorieën is een aanzienlijk deel van de totale Nederlandse omzet van die productcategorie betrokken en de 15 productcategorieën waaraan is gewerkt, zijn belangrijke categorieën qua omzet en duurzaamheidsimpact. In vergelijking met andere projecten is in dit project dus op hele grote schaal gewerkt. Gezien de ambitieuze doelstelling van verduurzaming van al het Nederlandse voedsel, is er zowel qua aantal bedrijven dat de TSC-toolkits uitzet, als het aantal productcategorieën waarvoor toolkits worden uitgezet, nog veel potentieel. Hoe breder de toolkits worden gebruikt, hoe interessanter het voor alle partijen wordt om mee te doen omdat leveranciers met minder verschillende vragenlijsten worden geconfronteerd en afnemers het voordeel kunnen hebben dat veel leveranciers de lijsten al ingevuld hebben. Verdere opschaling is dus belangrijk zowel in Nederland als in landen waarnaar geëxporteerd wordt. Daarnaast is het van belang dat afnemers met grotere aantallen productcategorieën tegelijk gaan werken. Alleen op die manier kan getoetst worden of de 'one stop shop'-oplossing in de praktijk gaat werken waarbij de bestede capaciteit per productcategorie zo beperkt is dat een aanzienlijk deel van het assortiment (en uiteindelijk volledig assortiment) jaarlijks kan worden afgewerkt. Daarvoor is het van belang om processen heel efficiënt en zo veel mogelijk 'geautomatiseerd', te laten verlopen.

Betrekken andere ketenpartijen

De vragenlijsten zijn standaard uitgezet bij de directe leverancier van de afnemer. Deze leverancier wordt ook uitgenodigd voor de startbijeenkomst en bijgepraat over de achtergrond van het project en de voordelen die deelname voor die partij oplevert. In het algemeen werkt dit goed. In sommige ketens is de directe leverancier echter een handelsbedrijf dat zelf nauwelijks vragen kan beantwoorden en waarvoor het vaak lastig is om de gegevens bij hun leveranciers op te halen omdat deze leveranciers van de leverancier niet vanaf het begin bij het project betrokken waren. Het kostte soms behoorlijk wat doorlooptijd om inzicht te krijgen in de opbouw van de keten en vast te stellen hoe deze relevante partijen het best bij het project betrokken konden worden. Het zou ideaal zijn om voor de startbijeenkomst al wat inzicht te hebben in de opbouw van de keten en in de relevante gevallen direct de leveranciers van de leverancier intensief te betrekken. Dit is echter niet altijd mogelijk omdat het soms om grote aantallen bedrijven gaat die geen vertegenwoordiging in Nederland hebben. In die laatste gevallen zouden aanvullende webinars georganiseerd kunnen worden.

Betere communicatie van resultaten van toepassen systeem door afnemers

Het werken met een set van indicatoren waarbij leveranciers op een continuüm op alle thema's worden gescoord, is een sterk punt van TSC. Dit maakt het mogelijk om bij verbeteringen flexibel aan te sluiten op die onderwerpen waarop het meest impact bereikt kan worden per geïnvesteerde euro en de onderwerpen waarop expertise en energie bij ketenpartijen aanwezig is. Het houdt echter ook een bepaalde vrijblijvendheid in omdat er geen minimumeisen worden gesteld. Het doorvoeren van verbeteringen is daarmee afhankelijk van de bereidheid van de ketenpartijen om werkelijk stappen vooruit te willen maken. Hierbij is het van belang dat de partijen ook waardering krijgen van hun stakeholders (klanten, ngo's, overheden, omwonenden, financiers, personeel) voor doorgevoerde verbeteringen. Dit is nu nog lastig omdat er nog geen gestandaardiseerd systeem bestaat, om de resultaten op eenvoudige manier naar stakeholders te communiceren.

Dit is ook niet eenvoudig te realiseren omdat er veel flexibiliteit is rond de manier waarop het systeem wordt toegepast. De ene afnemer kan de vragenlijst bijvoorbeeld eenmalig uitsturen naar de leveranciers van 1 productcategorie terwijl de andere jaarlijks de vragenlijst naar al zijn

leveranciers stuurt. De ene leverancier kan een verlaging van broeikasemissie doorvoeren terwijl de andere voor verbeterde dierwelzijn kan kiezen zodat niet een bepaald minimumniveau aan klanten gegarandeerd kan worden. Ook kan het systeem toegepast worden zonder dat er enige verbetering in de scores en duurzaamheid wordt aangebracht. Hoewel toegenomen inzicht en verbeterde transparantie belangrijke eerste stappen zijn, is het van belang om dit te onderscheiden van werkelijke toegenomen duurzaamheidsimpact. Gegeven het bovenstaande is het te overwegen om een punten- of sterrensysteem te ontwikkelen zodat op een eenvoudige manier naar stakeholders gecommuniceerd kan worden over de omvang waarop het systeem is toegepast, als de verbetering in transparantie, scores en duurzaamheid. Het is van belang om stakeholders zoals ngo's te betrekken bij de ontwikkeling van zo'n systeem voor voldoende draagvlak.

Die externe waardering zou in theorie ook mogelijk kunnen zijn zonder puntensysteem door ngo's intensiever bij het project te betrekken die de bereikte resultaten beoordelen. Ondanks dat er geen minimumniveaus van duurzaamheid gegarandeerd kunnen worden, kunnen ngo's wel beoordelen of over alle thema's heen voldoende voortgang is geboekt. In hun campagnes focussen ngo's nu echter vooral op het behalen van vooruitgang op een bepaald actueel thema in plaats van vooruitgang op een brede set van thema's omdat bereikte resultaten van campagnes op die manier eenvoudiger naar hun leden zijn te communiceren. Beoordeling of voldoende vooruitgang over alle thema's heen is bereikt, vereist bovendien meer expertise en capaciteit. Omdat TSC vaak maar 1 of enkele indicatoren per thema heeft, vinden met name ngo's die zich focussen op een beperkt aantal thema's, de TSC-indicatoren soms niet gedetailleerd genoeg. Als laatste willen ngo's graag een controle of audit op de bereikte resultaten zodat ze zeker zijn dat de resultaten bereikt zijn. De uitdaging daarbij is om een vorm van controle te vinden waarbij de kosten van toepassing van het TSC-systeem niet te veel oplopen. Hierbij kan gedacht worden aan zaken als het hergebruik van audits die al om andere redenen plaatsvinden (certificering, duurzaamheidsverslag audit etc.). Ook het meenemen van controle op TSC-indicatoren binnen audits die toch al plaatsvinden, kan voor kostenverlaging zorgen. Een eenvoudige eerste stap kan zijn dat TSC voor elke indicator inventariseert welke bewijsstukken de afnemer zou kunnen vragen. Een andere mogelijkheid zou steekproefsgewijze controle kunnen zijn.

Communicatie van resultaten van leveranciers aan stakeholders

Controle op antwoorden is ook belangrijk voor communicatie van scores van leveranciers. Als achteraf blijkt dat scores niet kloppen, kan dit bijvoorbeeld het vertrouwen van de consument in zowel afnemers als leverancier in belangrijke mate schaden. De communicatie rond prestaties van leveranciers is op zich eenvoudiger omdat de (gewogen) gemiddelde score op de indicatoren kan worden gebruikt. Dit is echter een score op productcategorieniveau terwijl sommige stakeholders zoals consumenten graag een score op individueel productniveau zouden willen. Vaak zit er behoorlijk overlap tussen deze niveaus omdat bijvoorbeeld de meeste hotspots op boerderijniveau zitten en de scores op boerderijniveau voor alle zuivelproducten hetzelfde zijn onafhankelijk van het eindproduct (toetje, melk, kaas). Maar dit is niet altijd het geval omdat er bijvoorbeeld ook een biologische variant in het assortiment van de betreffende fabrikant kan zitten. Een derde probleem is dat bij sommige indicatoren alleen de transparantie wordt gemeten (worden broeikasgasemissies gemeten) en niet de prestaties (zijn de broeikasemissies significant lager dan gemiddeld voor dat betreffende product). De afnemer kan eenvoudiger omgaan met deze aspecten omdat hij de achtergronden weet van de cijfers maar dit is bij andere stakeholders in het algemeen niet het geval. In een afzonderlijk project waar onderzocht wordt hoe de TSC-indicatoren kunnen worden gebruikt voor communicatie naar de consument, wordt nagedacht over oplossingen voor bovenstaande problematiek.

Gebruik door overheid

Bij het vorige punt rond waardering van prestaties door stakeholders, kan ook aan de overheid gedacht worden. Een specifieke rol voor de overheid vormen de eigen inkopen. In 2018 zijn door de overheid concept criteria opgesteld voor het duurzaam inkopen van cateringdiensten. Hierin zijn kwantitatieve doelstellingen en eisen beschreven voor cateraars die bij overheidsinstanties willen leveren. In tegenstelling tot de vorige criteria die vooral op certificaten waren gericht, wordt in de nieuwe criteria veel breder ingestoken op (continue) verduurzaming. Hoewel de criteria nog in conceptfase zijn, hebben ze al een stimulerende uitwerking omdat zowel cateraars als groothandelsbedrijven (waarbij de cateraars veel van hun inkopen doen), zich aan het voorbereiden zijn. Door de toenemende aandacht vanuit cateraar en groothandel, neemt ook de aandacht toe vanuit partijen verder stroomopwaarts in de keten. Op die manier kan een vliegwieltje rond verduurzaming worden gecreëerd. De overheid

zou ook bij de inkoop van andere producten meer van deze mogelijkheid gebruik kunnen maken.

Continue verbetering en integratie in staande organisatie

In het huidige project worden vragenlijsten eenmalig uitgezet voor een set productcategorieën. Er zijn geen expliciete afspraken over herhaling in de toekomst. Hierdoor bestaat het risico dat ketenpartners het als eenmalige activiteit beschouwen in plaats van een systeem van continue verbetering. In de eerste jaren was vanuit de afnemers vooral de duurzaamheidscoördinator betrokken. In het laatste jaar zijn de inkopers intensiever bij het traject betrokken geraakt. Leveranciers uit de eerste jaren gaven aan het eind van het project aan dat er door afnemers soms weinig opvolging in latere jaren is gegeven. Voor leveranciers die in 2018 betrokken zijn, zou dit beter kunnen gaan door de betrokkenheid van de inkopers maar dat is op zich geen garantie. Inkopers zijn geen duurzaamheidspecialisten en moeten ook rekening houden met vele andere inkoopcriteria. 1 van de verbeteropties zou kunnen zijn om vooraf af te spreken dat de meting op een later tijdstip (1 of enkele jaren later) herhaald zou worden. Op die manier zou ook beter de impact gemeten kunnen worden van het uitzetten van de vragenlijsten. Uiteindelijk zou het het meest ideaal zijn als het bespreken van de (voorgenomen verbeteringen in het) duurzaamheidsprofiel van de producten, een vast onderdeel vormt van de periodieke gesprekken tussen inkoper en verkoper. Om dit proces zo efficiënt mogelijk te maken, zou het gesprek voorbereid kunnen worden door duurzaamheidsexperts bij leverancier en afnemer. Verder kan het zinvol zijn om inkopers en verkopers waar nodig basiskennis rond duurzaamheid bij te brengen. Vanuit TSC worden diverse e-learningmogelijkheden aangeboden en er kunnen ook tailormade cursussen worden gegeven bij de bedrijven.

Verder is het van belang om zo goed mogelijk op de bestaande duurzaamheidsambities van zowel afnemers als leveranciers aan te sluiten. Bij de start van het project dient zo goed mogelijk aan beide partijen aangegeven te worden hoe het project bij kan dragen aan de eigen duurzaamheidsdoelen. Een beperking hierbij is dat er niet altijd heel concrete (kwantitatieve) duurzaamheidsdoelstellingen zijn geformuleerd door de betrokken bedrijven. Soms kan het daarom ook zinvol zijn om bij de start van het project samen met de bedrijven duurzaamheidsdoelen vast te stellen met bijvoorbeeld best practices van andere bedrijven als inspiratie.

Aanbevelingen voor wereldwijde TSC-systeem

De toepassing van de TSC-toolkits in Nederland heeft geleid tot een aantal inhoudelijke aanbevelingen voor het wereldwijde systemen zoals aanscherping van indicatoren, toelichting op indicatoren en verwijzing naar andere initiatieven. Verder kan geconcludeerd worden dat het maken van kleine aanpassingen om beter te aan te sluiten op de regionale context, toegevoegde waarde heeft. Het moet echter wel om uitzonderingen gaan omdat er ook nadelen aan verbonden zijn, zoals minder mogelijkheden voor internationale vergelijking en benchmarking en toename van invullasten voor bedrijven die internationaal opereren.

Software voor verzamelen data verderop in de keten

In het huidige project is met software gewerkt waarbij alleen de data-uitwisseling tussen afnemer en leverancier wordt ondersteund. Het zou voor leveranciers handiger zijn als dezelfde software ook gebruikt kan worden om informatie bij hun leveranciers op te halen. Begin 2019 heeft TSC een contract afgesloten met een software leverancier die dit gaat in samenwerking met TSC gaat realiseren.

Literatuur en websites

- Algemeen Dagblad (2018) Stel per product vast wat de mogelijkheden rondom duurzaamheid zijn.
- Boone, J.A., 2016. The Sustainability Consortium: theory of change and first result. In: Sustainable value chains for sustainable food systems. - : FAO - ISBN 9789251095324 - p. 333 - 335.
- Broeze J., I. Bezlepkina, R. Helmes, J. Berghout, T. Ponsioen en M. Vollebregt (2018) Sustainability assessment of improvement opportunities for agri-food chains: addressing LCA and exergy analysis for table grapes, beef and dry beans supply chains. TIFN. Wageningen
- Georgiev, E. M. Dolman en K. Boone (in voorbereiding) Towards a national monitor sustainable food using TSC (voorlopige titel)
- IDH, 2018. Superunie calls the Sustainable Juice Covenant logical next step <https://www.idhsustainabletrade.com/news/superunie-calls-the-sustainable-juice-covenant-logical-next-step/>
- Lebensmittelzeitung (3-6-2016) Grunes Werkzeug p 28-29
- Logatcheva, K, R. Hovens en W. Baltussen, 2018. Monitor Duurzaam Voedsel 2017 <http://edepot.wur.nl/461277>
- Meybeck, A. and Redfern, S., 2016. Sustainable value chains for sustainable food systems. In *Joint FAO/UNEP Workshop on Sustainable Value Chains for Sustainable Food Systems Rome (Italy) 8-9 Jun 2016*. FAO/UNEP. <http://www.fao.org/3/a-i6511e.pdf>
- Milieumagazine (2016) Databanken voor ketenkennis; Mondiaal gegevens poolen over toeleveranciers; Oktober 2016 22-23
- Nyheter (18-3-2016) Miljoarbete far skjuts av nytt digitalt verktøy P7 (Zweeds tijdschrift voor voedingsmiddelenindustrie)
- TSC, 2018a. CASE STUDIES The Dutch Alliance for Sustainable Food Pilot. <https://www.sustainabilityconsortium.org/impact/case-studies/dutch-alliance-sustainable-food-pilot/>
- TSC, 2018b. Greening Global Supply Chains – From Blind Spot To Hotspots To Action 2016 Impact Report <https://www.sustainabilityconsortium.org/wp-content/themes/enfold-child/assets/pdf/2016-impact-report.pdf>
- TSC, 2018c. MEASUREMENT AND REPORTING SYSTEM Get Started With TSC Toolkits. <https://www.sustainabilityconsortium.org/what-we-offer/measurement-reporting-system/toolkits/>
- TSC, 2018d. TSC Impact report 2018. <https://www.sustainabilityconsortium.org/impact/impact-report/>
- Wageningen World (juni 2016); De duurzame keuze. P. 16-19
- WUR, 2018. WUR Impact Portfolio. Een selectie uit 100 jaar Wagenings wetenschappelijk onderzoek en zijn impact wereldwijd https://www.wur.nl/upload_mm/f/f/c/c31b4556-ceff-443a-98ee-706641de57ad_8412103808_CC_100Y_Impact_NL_LR.pdf

Bijlage 1 Een KPI uit de TSC-vragenlijst voor koffie

1. CROP SUPPLY MAPPING	
Question For what percentage of your crop supply can you identify the country, region, or farm of origin?	Response Options A. We are unable to determine at this time. B. We are able to report the following for our crop supply: B1. _____% of our crop supply, by mass, was not traced to the country, region, or farm of origin. B2. _____% of our crop supply, by mass, was traced to the country of origin. B3. _____% of our crop supply, by mass, was traced to the region of origin. B4. _____% of our crop supply, by mass, was traced to the farm of origin.
Guidance	
Calculation & Scope	<p>This question measures your knowledge of the origins of your crop supply and does not affect your ability to use both primary and regional data in questions requiring farm-level metrics.</p> <p>Calculate B1 as the mass of your crop supply that was not traced to the country, region, or farm of origin, divided by the total mass of your crop supply, then multiply by 100.</p> <p>Calculate B2, B3, and B4 as the mass of your crop supply that was traced to the country, region, and farm of origin, respectively, divided by the total mass of your crop supply, then multiply by 100.</p> <p>The percentages reported for B1, B2, B3, and B4 must be mutually exclusive and their sum must equal 100%.</p> <p>Perform these calculations using data from a 12-month period that ended within 12 months of the date you respond to this question.</p> <p>A country is defined as a nation-state recognised by the United Nations. A region is defined as a sub-country area such as an agricultural zone or region, eco-region, or geo-political boundary (e.g., state, county, department). Due to the variance in how 'region' may be defined, respondents are encouraged to use a consistent interpretation from year to year when reporting data for this question. A farm is an area of land and its buildings that may be comprised of one or more locations that are managed together.</p> <p>Procurement data, trade networks, or national or subnational product production data may help to identify the origin of your product supply.</p> <p>If using the Stewardship Index for Specialty Crops Calculator to measure farm-level environmental impacts for any portion of your crop supply, you can enter that portion of your crop supply in B3. Additionally, the percent of your supply from GlobalG.A.P. certified farms can be included in your response for B4.</p>

<p>Certifications, Standards & Tools</p>	<p>GLOBALG.A.P.: GLOBALG.A.P. offers farm management certification for crops (fruits and vegetables, flowers and ornamentals, combinable crops, green coffee, and tea); livestock (cattle and sheep, dairy, calf and young beef, pigs, poultry, and turkey); aquaculture; chain of custody; plant propagation material; compound feed manufacturing; and livestock transport. The program also includes a risk assessment for worker health, safety, and welfare, as well as criteria for animal welfare and food safety. http://www.globalgap.org/uk_en/</p> <p>QS. Quality scheme for food: Certifications through the QS scheme allow for traceability from farm to store https://www.q-s.de/</p> <p>Stewardship Index for Specialty Crops Calculator: This calculator calculates yield, energy use, nitrogen application, phosphorus surplus, and irrigation water use for US specialty crop farms. The tool provides an output per crop that needs to be aggregated for all feed crops to answer this question. https://www.stewardshipindex.org/metric_calculator.php</p> <p>TSC Respondent Tools: The Sustainability Consortium has produced a set of tools to help companies respond to KPIs including spreadsheet versions of the Category Sustainability Profiles and data collection and calculation templates for select KPIs. Visit the link below to request access to these tools free of charge. https://www.sustainabilityconsortium.org/what-we-offer/measurement-reporting-system/respondenttools/</p> <p>UTZ Certified: UTZ Certified is a sustainable farming program for coffee, cocoa, tea, and hazelnut farms and businesses. The UTZ program focuses on sustainable farming techniques, safe working conditions, environmental protection, and elimination of child labor. UTZ-certified farms must meet strict requirements and are subject to monitoring by third parties. https://www.utzcertified.org/</p>
<p>Hotspots Addressed</p>	<p><i>8. Supply chain traceability</i></p>

Wageningen Economic Research
Postbus 29703
2502 LS Den Haag
T 070 335 83 30
E communications.ssg@wur.nl
www.wur.nl/economic-research

Wageningen Economic Research
RAPPORT
2019-036
ISBN 978-94-6343-926-8

De missie van Wageningen University & Research is 'To explore the potential of nature to improve the quality of life'. Binnen Wageningen University & Research bundelen Wageningen University en gespecialiseerde onderzoeksinstituten van Stichting Wageningen Research hun krachten om bij te dragen aan de oplossing van belangrijke vragen in het domein van gezonde voeding en leefomgeving. Met ongeveer 30 vestigingen, 5.000 medewerkers en 10.000 studenten behoort Wageningen University & Research wereldwijd tot de aansprekende kennisinstellingen binnen haar domein. De integrale benadering van de vraagstukken en de samenwerking tussen verschillende disciplines vormen het hart van de unieke Wageningen aanpak.
